

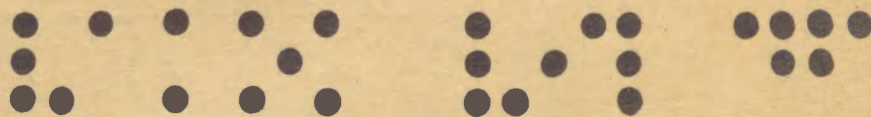
VAKOK VILÁGA

KHRS 164h

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. évfolyam
1989 * 1. szám

L. Braille

BÚÉK 1989.

**SZÖVETSÉGÜNK KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK TAGJAI,
LAPUNK SZERKESZTŐSÉGÉNEK MUNKATÁRSAI ÉS A
NYOMDA DOLGOZÓI MINDEN OLVASÓNAK
JÓ EGÉSZSÉGET, SIKEREKBEN GAZDAG
BÓLDOG ÚJ ESZTENDŐT KÍVÁNNAK!**

LAK ISTVÁN

Elnökségi ülés

Szövetségünk Központi Elnöksége 1988. november 24-én ülést tartott. A 13 tagú testületből két személy betegség ill. halaszthatatlan elfoglaltság miatt nem vett részt a tanácskozáson. Néhány vidéki tagtárs a szokatlanul kemény hideg okozta közlekedési nehézségek miatt jelentős késéssel érkezett meg az ülésre. Jelen volt a tanácskozáson Kisgyörgyné Cziráki Andrea szövetségünk instruktora, a SZEM képviselője.

Kuminka Györgyné elnök megnyitója után ismertette a napirendi pontokat, amelyeket a testület módosítással elfogadott. Az első napirendi pontban bejelentések hangzottak el. Ezek sorában elsőként a Vakok Világa síkírásban megjelenő változatának nyomdai előállításával kapcsolatos, korábban felmerült kérdésekkel — nyomdai előállítás költsége, az elkészítés idejének lerövidítése — foglalkozott az elnökség. A testület még 1988 egyik nyári ülésén vizsgálta a felmerült kérdéseket. Az akkori ülés után néhány elnökségi tag vállalta, hogy különböző nyomdáknál tájékozódni fog e témával kapcsolatban. E megkeresések után maradt a választás a lapot jelenleg is előállító Pátria Nyomda és a Csurgói Faktor Szociális Foglalkoztató nyomda között. E két nyomda szerződéstervezetét vizsgálta meg az elnökség. E téma tárgyalásakor

jelen volt Orbán József, lapunk műszaki szerkesztője is. Sajnos a csurgói nyomda képviselője nem vett részt a tanácskozáson. Először a csurgói, majd a Pátria Nyomda szerződéstervezetét ismerte meg a testület. Már a tervezetek első elolvasása után kiderült, hogy a Pátria Nyomda ajánlata sokkal megalapozottabb, elfogadhatóbb feltételeket tartalmaz mint a csurgóié. Ez utóbbi nyomda tervezetének egyes pontjai nem egészen világosak, érthetőek, mások pedig kedvezőtlenebbek mint a Pátria Nyomdáé. Néhány kérdés és észrevétel után Orbán József részletes kiegészítést fűzött a Pátria Nyomda szerződéstervezetéhez. Elmondta többek között, hogy a lapot jelenleg is előállító nyomdával a kapcsolattartás közvetlenebb, sokkal rugalmasabb a közelség miatt mint a másik nyomdával. A lapot előállító mostani nyomdánál az esetleges, közbejövő változásokat gyorsan lehet érvényesíteni, így pl. ha egy új cikkre van szükség, vagy egy feleslegessé vált írást ki kell venni, akkor azt rögtön meg lehet oldani. Az ellenőrzés folyamata pedig sokkal gyorsabb, biztonságosabb mint a Faktor nyomdánál. A Pátria Nyomda 1989 januárjától is a jelenlegi árfolyamon számol, az esetleges anyagárváltozás kivételével, a lap nyomdai előállítása tekintetében. E szerint havon-

ként a nyomdai költségek összessége átlagosan 44 000 Ft.

A csurgói nyomda lapunk előállítását havonta 33 000 Ft-ért vállalta volna, de ez az összeg nem tartalmazta a szállítási, postai költségeket és egyéb kiadásokat sem. Technikailag sem tudta vállalni azt az előállítási módot (magas nyomás, képek és illusztrációk, reklámok megjelenítése), amivel a Pátria Nyomda jelenleg is készíti a lapot.

Vita után a testület a csurgói ajánlatot egy tartózkodás mellett nem fogadta el. Ezután egyhangú döntéssel megbízta az elnökség Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkárt, tárgyaljon, majd kössön szerződést a Pátria Nyomdával, úgy, hogy az előállítási határidő egy hónapra rövidüljön le, új, színvonalasabb borítólapot kapjon a folyóirat.

A második bejelentésben a megbízólevelek kiadásának tervezetét vitatta meg az elnökség. Ezután a testület egyhangúlag elhatározta, hogy megbízólevelet a főtitkár, vagy távollétében a Központi Elnökség elnöke és a megyei szervezetek titkára adhat ki azoknak, akik nem állnak munkaviszonyban a szövetséggel. A társadalmi munka végzéséhez megbízólevelet kapnak az eseti bizottság tagjai, és a megyei szervezetek aktivistái.

A második napirendi pontban a főtitkár a Braille-nyomda jelenlegi helyzetéről számolt be. A nyomda nagyon rossz körülmények között dolgozik, korszerűsítése már nem tűr tovább-

bi halasztást. A Vakok Általános Iskolája és Diákotthona december hónapban átadja a szövetség nyomdájának sokszorosító rotációs gépét. E gépért a szövetség cserébe egy optcont ad az iskolának és bizonyos anyagok másolását is elvégzi. Még december hónapban két szakember, Gubuznai Imre a Braille-nyomda vezetője és Finta Gábor nyugdíjas gépmester utazik az NSZK-beli Marburgba, ahol tanulmányozzák a nálunk használható gépeket és előkészítik azok megvásárlását. A gépek beszerzése 1989-ben történik meg a SZEM és a Soros-alapítvány támogatásával.

A nyomda már régóta nagyon rossz körülmények között dolgozik. Évek óta a létszámában 9 személy szerepel, amely a valóságban már hosszabb ideje csak 7. Ennek ellenére hiánytalanul elvégezték és elvégzik munkájukat, amely minden dicséretet megérdemel. 1988. október 1-től kezdve a meglévő 7 személy között felosztották a hiányzó két státus bérét, így sikerült munkabérüket a nehéz körülmények között javítani.

Harmadik napirendi pontként a Központi Elnökség és a hivatal 1989 évi munkatervének előkészítésével foglalkozott a testület. E pont tárgyalásán jelen volt Daru Geróné hivatalvezető-helyettes is. Ezen az előkészítésen elhatározta az elnökség, hogy 1989 első felében két alkalommal is tart egy-egy egész napos küldöttközgyűlést. Az elsőt március 18-án, az 1988. évi beszámolóról, a másodikat áprilisban a szövetség új alap-

szabályának megvitatásáról, elfogadásáról. A munkatervbe néhány olyan kérdés tárgyalását is javasolták, amely régen szerepelt a testület napirendjén. Így többek között: a Braille-írás jelenlegi helyzete és a rövidírás egységesítésének megvalósítása; az intézetekben élő tagtársak, a halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek helyzetének vizsgálata; a segédeszközök beszerzése és terjesztése; a gyengénlátó tanulók továbbtanulási lehetőségeinek vizsgálata. Az elnök vázolta a tervezet további pontjait. A hivatali munkatervet Daru Geróné körvonalazta. E két munkaterv egymásra épül. A témához még számosan szóltak hozzá.

A negyedik napirendi pontban Nyúl Győző a Rehabilitációs osztály vezetője számolt be az 1988. évi taggyűlések tapasztalatairól. Az írásban elkészített beszámolót lapunk e számában olvashatjuk, ezért itt csak a tanácskozáson elhangzott, lényegesebb kiegészítéseket közöljük. Az írásbeli tájékoztatóhoz Nyúl Győző szóbeli kiegészítést fűzött. Többek között elmondta: azokat a megyéket, amelyek nem kiemelkedőek, de el sem maraszthatók a munka végzésében, külön nem említettük. A taggyűlések értékelésénél azt vettük alapul, hogy a titkár milyen lényegretörő beszámolót tartott, mennyi volt a közérdekű hozzászólás, hogyan sikerült ünnepélyessé tenni az eseményt. Tolnában és Zalában a beszámoló igen gyenge, szinte minősíthetetlen volt. Négy megyei szervezetnél (Békés, Budapest és Pest, So-

mogy, Szabolcs-Szatmár) volt küldöttértekezlet.

A hozzászólások, kérdések közül csak néhányat említünk meg. A főtitkár: lényeges dolog, hogy minél több sorstárs vegyen részt a taggyűlésen. A jövőben legyenek szempontok a taggyűlések értékeléséhez. Az elnök: a létszám mellett fontos az aktivitás is. A taggyűlések idején a rehabilitációs osztályon csak két személy dolgozott, igen sok munka hárult rájuk. Munkájukat elismerés és köszönet illeti, hasonlóképpen azokat az elnökségi tagokat is, akik részt vettek a taggyűléseken. Lak István: a megyei szervezetek elnökségeinek arra is kell törekedniük, hogy a területen lévő tanácsai, társadalmi szervekkel, helyi sajtóval minél szélesebb legyen a kapcsolat. E tekintetben igen kedvező tapasztalataink voltak Komárom megyében. Szabó József: a beszámoló a jövőben világosabb, érthetőbb legyen. Vita után a testület a beszámolót elfogadta. A jó munkát végző megyék elnökségeinek tevékenységét a küldöttközgyűlésen is el kell ismerni.

Az ötödik napirendi pontban a központi elnökség 1988. III. negyedévi határozatainak felülvizsgálata következett. Ezek között szerepelt a Békés Megyei Szervezet titkárának, Vantara Andrásnak, munkajogi felelősségre vonása is. Ugyanis a titkár munkájával kapcsolatban több panaszos bejelentés érkezett, amelyeket az Ellenőrző

Bizottság vizsgálta meg. A bejelentéseket a vizsgálat során megalapozottnak találták. A bizottság javasolta a központi elnökségnek Vantara András munkajogi felelősségre vonását, amelyet a testület jóváhagyott. Ezután Vantara András lemondott. Helyére a megyei szervezet egyik ülésén Petrics Jánosné elnökségi tagot választották meg. Gulyás Bélánét pedig kérte a testület, hogy mondjon le elnökségi tagságáról, mire ő is lemondott, helyére az egyik póttagot hívták be az elnökségbe. A megyei szervezet elnöksége is és a központi elnökség is elismerve Vantara András 27 évi munkásságát a vakügyben, eltekintett a felelősségre vonástól.

Ezután még néhány bejelentés között hangzott el, hogy a kevés számú pályázó közül a Magyar László-alapítvány (házaspárok pályázhatják meg nagyértékű segédeszköz vásárláshoz) ez évi díját Bartha Zsuzsanna és Fehér István nyerte el.

Az elnökség hozzájárult, hogy a szövetség stúdiója a meghatározott célú adományalapról (Soros-alapítvány és egyéb adományok), az adminisztrációs munka gyorsításához és könnyítéséhez megvásárolja a szükséges IBM számítógépet és tartozékait. E beruházás a stúdió és a könyvtárak munkáját korszerűsíti.

A tanácskozás az elnök zárószavával ért véget.

Beszámoló

A megyei szervezetek 1988. évi taggyűléseinek tapasztalatairól

A taggyűlések tervezett időpontjáról a megyei szervezetek titkárait és ügyviteli dolgozóit a májusi boglárlelei országos munkaértekezleten tájékoztattuk. Kértük, hogy rendeljék meg a termet, s ezzel biztosítsák a taggyűlés zavartalan megtartását. Néhány titkár problémája miatt, amelyet a rehabilitációs osztállyal időben nem közöltek, az őszi taggyűlések kissé összezsúfolódtak. Ennek ellenére sikerült minden megyei szervezet taggyűlésén részt vennünk.

A megyei szervezet elnökségeinek beszámolójából is — más dokumentumok mellett — fény derült a végzett éves munkára. A tagság hozzászólásai tükrözték azokat a gondokat és problémákat, amelyek a látás-sérült embereket foglalkoztatják.

Az értékelésnél figyelembe vettük, volt-e a taggyűléseken műsor, politikai beszámoló. Fontos szempont volt továbbá a megjelent tagság létszáma és a hozzászólások aktivitása, illetve közérdekű volta.

Általánosságban megállapítható, hogy kilenc megyei szervezet (Baranya, Budapest és Pest megye, Hajdú-Bihar, Heves, Győr-Sopron, Somogy, Szabolcs-Szatmár, Szolnok, Veszprém) kitűnően szervezte meg és bonyolította le taggyűlését. E megyei szervezeteknél mind a politikai és társadalmi szervek részvételében, mind a

megjelent tagság létszámában kifejezésre jutott az aktív érdeklődés.

A többi megyei szervezet e kérdéseket jó átlagos színvonalon oldotta meg, volt azonban olyan megyei szervezet is, ahol a beszámolók messze elmaradtak a kívánt követelményektől.

Bács-Kiskun megyében. Z. Kovács Bertalan titkár beszámolója közben párbeszédet folytatott a közbeszóló tagsággal.

Zala megyében a tagság hozzászólásaiból kitűnt, hogy rendkívül tájékozatlanok a szervezeti étellel kapcsolatos kérdésekben: nem ismerik azokat a lehetőségeket, amelyekkel jöhetnek ki.

Tolna és Zala megyében idén is beigazolódott annak a törekvésnek a helyessége, hogy e két megyében is jobb lenne, ha a megyei szervezetet sikerülne a megyeszékhelyre átköltöztetni.

Örömmel tapasztaltuk, hogy Szolnok megyében a titkárváltás eredményes volt. Dr. Baranyi Imréné titkár munkájának eredményeként fellendült az egyesületi élet. A megyei szervezettől korábban elidegenedett tagság újra magáénak érzi a szervezetet.

A Veszprém Megyei Szervezet új titkára Dr. Szőke László is beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Megalapozott felkészültségével kitűnően irányítja

Megyei tudósítók jelentéseiből

A körzeti csoportok taggyűlései

A megyei szervezeteink keretében működő kb. 40 körzeti csoport 1988 harmadik negyedében sorra megtartotta az évi rendes taggyűlését. Valamennyi eseményen résztvettek a megyei szervezetek vezetői, a helyi tanácsi és társadalmi szervezetek képviselői, továbbá a patronáló intézmények, üzemek

az elnökség munkáját, amelyet a tagság érdekében kifejtének.

Javasoltuk a központi elnökségnek, hogy az alábbi megyei szervezeteknél a titkárok vonatkozásában foglalkozzék behatóan az utánpótlás kérdésével. Bács-Kiskun, Csongrád, Fejér, Nógrád, Tolna, Vas és Zala megyei szervezetek vonatkozásában — tekintettel a titkárok korára és részben felkészültségére — feltételenül szükséges volna a váltásról időben gondoskodni. E törekvésünket indokolja az is, hogy a jelenlegi súlyos körülmények között állandóan nehezedik az érdekvédelmi munka, amelynek hathatós ellátása rendkívül fontos feladat.

Úgy véljük, mindenki előtt világos, hogy az érdekvédelmi tevékenység megfelelő ellátása végett a megyei szervezetek élére rátermett és agilis vezető felkutatását kell szorgalmaznunk.

*Nyúl Győző
rehabilitációs osztályvezető*

küldöttei. A gyűlések élénk érdeklődés közepette zajlottak le. Makóról Szabó István, Somogy megyéből Csik Lajos küldte el beszámolóját a taggyűlésekről.

Taggyűlés Makón

Szövetségünk Csongrád megyei Szervezetének Makói Körzeti Csoportja 1988. augusztus 5-én tartotta gyűlését Makón az egészségügyi klubközpontban. A rendezvény kezdetén a makói József Attila Művelődési Központ kultúracsoporthoz szavazatokkal és népdalokkal szórakoztatta a megjelenteket.

A Makói Körzeti Csoport elnöke, Szabó István, üdvözölte a résztvevőket, majd rövid politikai tájékoztatót mondott. A körzeti csoport munkájáról Erdős Ernő számolt be. Foglalkozott a taglétszám alakulásával, műsorok, rendezvények szervezésével. Elmondta, hogy minden pénteken délelőtt Rácz Sándor néprajzos tanár honismereti foglalkozásokat tart a tagtársak részére. Ezenkívül jut még idő a sorstársak ügyes-bajos dolgainak intézésére is.

A beszámolót követő hozzászólásokban többen is szóvá tették a Vakok Világa síkírású példányainak hiányos küldését. Néhányan a nyugdíjakkal, a vakok személyi járadékával kapcsolatban mondták el sérelmeiket.

Ezután dr. Jáksó László a megyei szervezet elnöke, a me-

gye legnagyobb létszámú körzeti csoportjának munkáját értékelte.

Végezetül megvendégelték a jelenlévőket.

Taggyűlések Somogyban

A megyei szervezet valamennyi körzeti csoportja szeptemberben tartotta az évi taggyűlését. Az elnöki teendőket mindenütt Csik Lajos, a megyei szervezet elnöke látta el. Ő tartotta minden taggyűlésen az ünnepi megemlékezést szövetségünk megalakulásának 70. évfordulója alkalmából. Az esemény valamennyi helyszínen műsorral kezdődött, ének- és zeneszámok, szavalatok hangzottak el. A műsor és a megemlékezés után következett a körzeti vezetőségek beszámolója.

Baracson 5-én volt a fontos esemény a Városi Tanács tanácstermében. A bevezetőben említett programok mellett Dömötör László a helyi rendőrkapitányság közlekedésrendészeti előadója tartott tájékoztatót a helyes közlekedésről.

Kaposvárott 13-án volt a taggyűlés a Latinka Sándor Művelődési Központban. Ezen részt vett és előadást is tartott közérdekű kérdésekről Horváthné dr. Máté Erzsébet a Hazafias Népfront megyei vezetőségének tagja, továbbá Garai István a Hazafias Népfront Országos tanácsának előadója.

Nagyatádon 14-én a Gábor Andor Művelődési Központban volt a taggyűlés.

Marcaliban 19-én tartotta tanácskozását a körzeti csoport a Művelődési Központban.

A siófokiak 30-án tartották taggyűlésüket a Városi Tanács tanácstermében. Itt a körzeti csoport új kezdeményezése a Városi KISZ-szervezettel való kapcsolat megteremtése. Ennek célja, hogy a fiatalok közvetlenül is megismerkedjenek a látássérültek helyzetével.

A taggyűlések beszámolóit hozzászólások követték. Legtöbben közlekedési, segélyezési, adózási ügyekkel, problémákkal foglalkoztak.

Barcson, Marcaliban, Siófon megvendégelték a taggyűlés résztvevőit.

Kitüntetések Somogyban

Bali István lábodi sorstárs, a megyei szervezet elnökségi, a Nagyatádi Körzeti Csoport vezetőségi tagja, valamint Horváth Gyula balatonföldvári tagtárs a megyei szervezet elnökségi tagja, a Siófoki Körzeti Csoport vezetője több éves társadalmi munkájáért Kiváló Társadalmi Munkás kitüntetést kapott 1988. augusztus 19-én a Hazafias Népfront Megyei Bizottságának ünnepségén. Tagtársainak kitüntetéséhez gratulálunk.

Csik Lajos tagtársunk, a Somogy Megyei Szervezet elnöke, lapunk állandó tudósítója november 7-e alkalmából a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa 1006/1977. (II. 17.) sz. határozatával alapított „Kiváló

társadalmi munkáért” kitüntetésben részesült. A magas elismerés, és a vele járó 3000 Ft pénzjutalom átadására 1988. november 4-én került sor a Somogy Megyei Tanács kaposvári épületének nagytermében. Gratulálunk!

A Somogy megyei körzeti csoportok kirándulásai

Az elmúlt évek tapasztalatai nyomán 1988-ban is megszervezték körzeti csoportjaink kirándulásait. Ezek az utak zömmel gyógyfürdőkre vezetnek, hiszen a résztvevők itt nemcsak pihenést, szórakozást, hanem felüdülést, gyógyulást is találnak.

A Kaposvári Körzeti Csoport két kirándulást is szervezett Zalakarosra. Első alkalommal július 16-án a Kaposmérői Látka Sándor Tsz autóbuszával utaztak. Erre az alkalomra a szövetkezet díjmentesen bocsátotta rendelkezésükre járművét. A kaposváriak második csoportja július 23-án utazott, amelyre a helyi VOLÁN kedvezményes térítés ellenében adta autóbuszát a résztvevőknek erre a napra.

A Nagyatádi Körzeti Csoport kirándulói június 16-án a Dombóvár melletti Gunarasfürdőre utaztak. Ők a helyi VOLÁN kedvezményezett autóbuszát vehették igénybe.

A Marcali Körzeti Csoport is két utazást szervezett a tagság részére. Az első Pécsre, Máriagyűdre, Siklósra és Harkányba. Ezt az utat a Városi

Tanáctól kapott adományból fedezték. A második kirándulásuk augusztus 16-án volt. Ennek az utazásnak a térítését a résztvevők önköltséges alapon vállalták. A kirándulók a Duna-kanyar szépséges tájaival ismerkedhettek meg. Visegrádon a várat, Esztergomban a bazilikát és a vármúzeumot nézték meg.

Valamennyi kirándulás élményekben gazdag, maradandó emlékeket jelentett a résztvevőknek. Megyei szervezetünk vezetősége ezúton is köszönetet mond mindazon vállalatoknak, intézményeknek, patronáló kollektíváknak, melyek kirándulásainkat támogatták, segítették.

Csik Lajos

Klubnap Orosházán

Békés megyei tudósítónk, Sütő Klára számolt be az eseményről.

A megyei szervezet Orosházi Csoportja 1988. október 21-én délelőtt tíz órai kezdettel tartotta klubnapját.

Dr. Marczinka Margit, szemész főorvosnő előadást tartott a különböző szembetegségekről. Előadás után készségesen válaszolt a kérdésekre.

Ezt követően Vantara András a megyei szervezet titkára mondott beszédet a fehér bot nemzetközi napja alkalmából.

A körzeti csoport tagjai egy jól sikerült rendezvény részei lehettek.

Ismertető

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÁK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK TEVÉKENYSÉGÉRŐL, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TÁRSASINTÉZMÉNYEKKEL, TÁRSASÁGOKKAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSRE
(Elhangzott a Magyar Rehabilitációs Társaság 1988. szeptember 1-i vándorgyűlésén Dombóvárott.)

A szövetséget I. világháborús vak katonatisztek és polgári személyek hozták létre, 1918-ban alakult, tehát ez évben ünnepeli fennállásának 70. évfordulóját. A 70 év alatt bizonyos társadalmi ismertségre, elismertségre és hagyományokra is szert tettünk.

A Szövetség taglétszáma évek óta 18 000 fő körül mozog, mely létszámból 6—8% gyengénlátó tagot tartunk nyilván. A tagság döntő része vak állapotú. A vakok és gyengénlátók taglétszáma nem esik egybe a magyarországi vakok és gyengénlátók számával. A vakok számáról viszonylag pontos adatunk van; 8 000—30 000 körül mozog azoknak a száma, akik a vakok személyi járadékát „élvezik”. A gyengénlátók becsült száma kevésbé pontos, több 10 000, esetleg 100 000 is lehet.

Feltehető a kérdés, hogy miért nem törekszünk teljes, vagy erőteljesebb tagszervezésre. Jelen körülmények között a különböző szövetségi juttatásokból kb. 10%-a részesülhet, s nem tartjuk célszerűnek azt, hogy a tagság látens-tömeg részét növeljük. Ideális állapot az lenne, ha megfelelő nyilvántartás birtokában szolgáltatásainkkal maguk mehetnének a ta-

gok után. Ez az elképzelés jelenleg utópisztikus, de bízunk abban, hogy az utánunk következőknek sikerülni fog.

A Szövetség szervezeti hálózatát a megyei szervezetek és az ennél kisebb csoportok képezik. A megyei szervezeteknél szerény óraszámú tevékenykednek munkatársaink, míg a körzeti csoportokban csak társadalmi aktívák munkálkodnak.

A szövetség jogállása: állami támogatásból gazdálkodó társadalmi szervezet; ezen státuszunk megszabja munkánk feltételét és munkakapcsolataink nagy részét is.

Az állami támogatás szerencsésen kiegészül adományokkal és alapítványokkal.

A szövetség, mint a látássérültekkel foglalkozó egyesület csaknem monopol helyzetben van, Ózdon és Siófokon működik 2 kisebb létszámú és szűkebb keresztmetszetű egyesület a látássérültek érdekében.

Észak- és északnyugat-európai tapasztalataim szerint más országokban a különböző karitatív jellegű egyesületek, vagy egy-egy szakirányú témára koncentrált egyesületek több tucatja is működik.

A szövetség feladata a jog- és érdekvédelem, mely fogalomkörbe igen sok minden beletartozik. Az alapszabály a feladatokat pontokba szedve határozza meg. A-tól csaknem az ABC utolsó betűjéig a csikorgóan megfogalmazott feladatokat talán legmegfelelőbben úgy tudom összefoglalni, hogy a szövetség az, amely a vakügyi intézmények közül a legátfogóbban, egyszersmind a legapróbb részletekre kiterjedően is előnyösen igyekszik befolyásolni a vak ember életkörülményeit. (Más vakügyi intézményeken értem itt a látássérültek iskoláit, a foglalkoztató vállalatokat és a vakokat gondozó intézeteket.) Ez az átfogó tevékenység nemcsak a bölcsőtől a sírig terjed ha arra gondolok, hogy a látássérült fiatalokat házasságkötés előtt genetikai tanácsadásra küldjük, vagy elhalálozás esetén kiutaljuk a szerény összegű temetési segélyt.

Legnagyobb gondunk az, hogy az alapszabályban felvállalt feladatok és a pénzügyi nehézségek között igen nagy, sőt ma már szinte áthidalhatatlan a szakadék. Ésszerű gazdálkodásunkat az a tény is bizonyítja, hogy az évek során nem váltunk deficitessé.

Feladatainkat az alábbi nagy témakörökbe tudom csoportosítani:

— A különböző tagsági kedvezmények, preferenciák közvetítése a tagság felé (üldetés, segédeszköz, áruviszonteladás), az egyesületi élet szervezése.

— Igen fontos a munkarehabilitáció — évek óta egy zárt

körbe szorul — mely összefügg a vakügyi segédeszköz kérdéssel. A Braille-lab nevű beszélő számítógép feltalálása mindkét területen előrelépést jelent. A személyi számítógépre alapozva évente rendszeresen házi tanfolyamokat rendezünk és remélhetőleg a jövőben a vakok meghódíthatják a számítástechnikát, illetve a számítástechnika meghódíthatja a vakokat.

Őnök előtt bizonyára a legismertebb vak szakma a telefon-alközpont kezelés, és gyógyító intézményekben valószínűleg munkatársként is találkoznak elismerten jó gyógymasszőreinkkel. Ezen munkakörökre a képzést, átképzést a szövetség szervezi. A hagyományos kefékötő, kosárfonó szakmát ma is gyakorolják. Néhány értelmiségi szakmában ugyancsak sikeresen tevékenykednek vak emberek (tanár, jogász).

— A vakügyi segédeszköz-ellátásáról — mint a munkarehabilitáció feltételéről — már szoltam, sajnos a hazai színvonal elmaradt mind a magyarországi technikai színvonalától, mind a környező országok vakügyi segédeszköz-ellátásától.

— A szövetség feladata a vakok művelődéséhez biztosítani a sajátos médiákat, a Braille-és hangos könyveket.

— Évek óta céltudatos, tudományos ismereteket terjesztő és vakügyi propagandamunkát folytatunk.

A tudományos ismeretterjesztés tudományos ülések keretében, illetve kiadványainkon keresztül történik. Általában 3 év alatt 2 közérthető, de tudományos igénnyel megfogalmaa-

zott kiadványt tud a szövetség megjelentetni. A vakügyi propaganda jelentőségére a munkakapcsolatok ismertetésének keretében kívánok kitérni.

Feladatok tömegét látva munkakapcsolataink nélkül nemcsak bénák, hanem halottak is lennének. Igen jelentősek a szövetség külső kapcsolatai is, s mivel egyszerűbbek, ezekkel kezdeném.

Intézményünk tagja a Vakok Világszövetségének és a Világszövetség Európai Régiójának, a Vakok Európai Szövetségének. A Vakok Világ- és Európai Szövetsége 1984-ben alakult meg két addig létező világ-, illetve európai szervezet fúziója által. Hangsúlyozni kell a nemzetközi szervezetek erőteljes szakmai munkáját, melyet jól szervezett nemzetközi konferenciák és azok dokumentációja igazol.

Igen lényeges, és ennél bonyolultabb a szövetség „hazai” kapcsolatainak rendszere. Csoportosítható vertikális és horizontális irányúakra, valamint formális és informális kapcsolatokra. Vertikális kapcsolataink van felügyeleti szervünkkel, mely — akárcsak a többi érdekvédelmi szervezeté — a Szociális és Egészségügyi Minisztérium. Egyéb főhatósággal való kapcsolatunkat — a támogatott társadalmi szervezet státuszából következően — szintén vertikális kapcsolataink közé sorolom.

Horizontális munkakapcsolat fűz más vakügyi intézményhez, társadalmi szervezethez, társzervezetekhez, különböző tudományos társaságokhoz,

sponzoráló vállalatokhoz, a honvédséghez, a közkönyvtárakhoz, magánszemélyekhez, s a tömegkommunikációs intézményekhez, melyeket éppen jelentőségük miatt sorolok a legvégére. Horizontális kapcsolataink pusztán felsorolása is hosszadalmas, néhány szót mégis ejtenem kell a munkakapcsolatok milyenségéről.

Más vakügyi intézményekkel munkakapcsolatunk józan belátásra és szakértelemre alapul. Ismert az a gyakorlat, hogy a látássérültek érdekében együttesen dolgozunk. A társszervezetekkel látogatjuk egymás rendezvényeit és nagyobb jelentőségű ügyekben közösen lépünk fel a fogyatékosok évtizedének jegyében. A 4 társszervezet a közelmúltban tett közös előterjesztést a Szociális és Egészségügyi Minisztériumhoz.

A különböző társadalmi szervezetekkel (Magyar Vöröskereszt, Nőtanács) kapcsolatunk esetleges, ezen a téren még a lehetőségeket nem merítettük ki teljes egészében. Igen jelentősnek tartom különböző tudományos kapcsolatainkat, nem azért, mert éppen a Magyar Rehabilitációs Társaság vándorgyűlésén vagyunk, hanem mert a társaságokkal való együttműködés igen jó tudományos tápot ad munkánkhoz, valamint tekintélyünk növeléséhez, illetve fenntartásához is hozzájárul.

A honvédségtől kapott támogatás igen sokrétű. A Térképészeti Intézet készíti a vakok dombor térképét, s a honvédség tartja karban a Vakvezető Kutyaképző Iskola területét.

A szponzoráló vállalatok támogatása lehet eseti, egyszeri, mint pl. az ez évben megszervezett vakok sakkolimpiájakor, de vannak visszatérő rendezvényeink is, mint pl. az Irisz Kupa, melyet évről évre az OFOTÉRT Vállalat szervez meg és finanszíroz.

Meglehetősen új kezdeményezés az, hogy a könyvtárak hangos könyveket is kölcsönöznek ki a látássérültek számára.

Magánszemélyekkel tartott kapcsolataink igen idő- és energiaigényesek, de az adományozók igénylik azt, hogy valamilyen figyelmesség formájában a szövetség is megkeresse őket.

A tömegkommunikációs eszközök jelentősége, segítsége igen fontos a vakügyi propaganda terén. Évek során eljuttottunk oda, hogy egyes műsorok és szerkesztők gondjaink és szükségleteink ismeretében már maguk kezdeményeznek híradást.

Az intézmények közötti kapcsolatokon belül meghatározóak a személyek közötti kapcsolatok is. Egy-egy intézménynél bekövetkező személyi változás megakaszthatja a jó együttműködés folyamatosságát, de előfordul az is hogy a vezető különös gondot fordít arra, hogy utóda a vakügyet is támogassa.

Néhány szót napjainkról:

Akárcsak az egész ország, mi is a várakozás állapotában vagyunk, ami nem jelent passzív szemlélődést. Különösen nem, ha azt kell nap mint nap tapasztalnunk, hogy szerzett jogaink veszélyben vannak és egyre ritkábban részesülünk

kéréseink elbírálásánál kivételes méltányosságban.

A 3200/1949. Korm. sz. rendelet igen gyakran hivatkozási alapja különböző szóbeli és írásbeli mondanivalónknak. A rendelet néhány sora deklarálja, hogy a vakokról való gondoskodás állami feladat. Az utolsó évek egyre inkább érvényesülő tendenciája a szociálpolitikai feladatok osztársadalmivá tétele — gondolom a hivatkozott rendelet módosítása is ezt célozza. Az „osztársadalmi feladat” megjelölés igen leegyszerűsített, célba csak úgy

érhetünk, ha gondosan, a társadalom valamennyi intézményére lebontjuk azt.

Az egyesületi törvény megalkotása is valószínűleg új mozgást hoz a szövetség életébe. Tudatos gyakorlatunk az, hogy figyelemmel kísérjük a társadalmi-gazdasági folyamatokat. Felfigyelünk arra, ami a látássérült gondjait és érdekeit negatívan befolyásolhatja; időben — szinte a dolgok elé lépve — ezeket a káros tényezőket ki kell küszöbölnünk.

Daru Gerőné

VAK KÖLTŐK VERSEI

KADIR ALINÉ

Régi nyár

*Még nyílnak a rózsák a hársfasoron,
a nyáresti szélben édes illat száll.
Én ballagok, s csendesen álmodozom,
egy távoli kertben tücsök muzsikál.
i zöldellő lombok, fehér nárciszok,
hej, ha ti tudnátok hogy mennyire fáj.*

*Száguldó fellegek, kéklő csillagok,
Ti mondjátok meg, hogy miért nincs soha már.
Már lassabban járok a hársfasoron,
Nem lázad a lélek és néma a száj.
Egy halk sóhaj száll fel a rendnek urához,
Istenem adj erőt, hisz annyira fáj.*

Nappali sötétség

A falu egyik utcájában szép négyablakos ház épült. Lakói eddig a szülőknél laktak. Kati tanárnő a helybeli iskolában. András pedig nem tanulhatott tovább. Így ő géplakatosként dolgozott a helyi termelőszövetkezetben. Nagyon fiatalon kötöttek házasságot. Alig múltak 18 évesek. Kati szülei segítségével hamar felépült a tágas ház. A ház meg van mondta Kati a férjének egyik este, amikor a munkából hazament. Most már csak egy gyerek hiányzik. András ingerült lett. Majd így válaszolt: Én még várnék néhány évet. Szeretnék sokat utazni, veled kettesben lenni. Kati döbbenet hallgatta férje szavait. Aztán így szólt: most akarok gyereket, amíg fiatal vagyok. András így folytatta: Hiszen egésznap gyerekek között vagy. Katiból kitört a zokogás. Én saját gyereket akarok. András kicsit nehezen de engedett a kérésnek. Május 26-án Katit beállították a kórházba. András nagyon izgatott. Néhány pillanat várakozás után kiszól a nővér: Varga úr kislánya van. András a nőverre nézett. Mit áll itt? mondja a nővér. András tétován indul a nővér után. Mikor meglátja a csecsemőt alig akarta elhinni, hogy apa lett. Amint belépett a kórterembe, Kati csillogó szemmel mondta: Elérkezett életem legszebb napja. Végre van saját

gyermekem. András rámosolyog a feleségére. Mindketten örültek a kis Judit születésének. Múltak a hónapok. A kislány 7 hónapos lett és ekkor bekövetkezett a váratlan tragédia. Kati észrevette, hogy a kislány csak tapogatva nyúl a csörgő után. Kati kétségbeesetten ment el szülei lakására és sírva elmondta, hogy a kislány nem lát. Aztán haza ment felkapta a gyereket és meg sem állott vele az orvosi rendelőig. Az orvos hosszasan vizsgálta a gyerek szemét, majd Katihoz fordult és így szólt. Asszonyom sajnálattal közlöm, hogy a kislánya látása nem tér vissza többé élete végéig. Kati csak állt és mereven az orvosra bámult. Szólni nem tudott. Úgy érezte mindennek vége. Az öngyilkosság járt a fejében. Aztán letett szándékáról. Mi lesz Juditkával. Árván mégsem nőhet fel. A kislány 6 éves koráig a szülői házban nevelkedett. Majd beadták a vakok iskolájába. Ott végezte el tanulmányait. Szülei nem értették meg ha közölte vágyait csak legyintettek. Mit akarsz te úgy sem láthatod. Csak nagymamája, Kati mamája állt mindig mellette. Tőle több szeretetet és megértést kapott, mint szüleitől. De aztán váratlan dolog történt; a nagymama meghalt. A 17 éves Judit ekkor magára maradt. Tudta, hogy szüeleire nem számíthat. Más

felnőttek tanácsára kénytelen támaszkodni. Közben telt múlt az idő. Egy verőfényes őszi napon az Ő szíve is lángra lobbant, szerelem tüze égette. Megismerkedett Lacival, a 20 éves fiatalemberrel. Laci is születésétől fogva vak volt. A munkahelyükön sokat beszélgettek. Egyéves ismeretség után, úgy határoztak hogy összeházasodnak. Judit rászánta magát, hogy közölje szülei-vel a nagy eseményt. Kati és András e hír hallatán csak egymásra néztek. Nagyon meglepte őket lányuk bejelentése. Végül Kati törte meg a csendet és a lányához fordult. Elment az eszed? hogy fogtok élni, hiszen egyikőtök sem lát. Judit megpróbált magyarázkodni. Ugyan mama sok vakházaspár dolgozik velem, élik a maguk életét mint a látó emberek. Még családot is alapítanak. De Kati hajthatatlan maradt. Judit ekkor abban reménykedett, hogy talán az apja mellé áll és rábeszéli az anyját házasságba való beleegyezésre. mellé áll, és rábeszéli az anyját a házasságba való beleegyezésre. De ebben tévedett. András egy véleményen volt Kati-vel. A lány ekkor zokogásban tört ki. Nem vagyok már gyerek, felnőttem, jogom van a házasságra mint bárki másnak. Hogy vak vagyok azért még élhetek önállóéletet. Attól a naptól kezdve, hogy Judit szóba hozta a há-

Beköszöntő

Amint már olvashatták, a „Vakok Világa” kibővült a levelezői rovattal.

Ez az első alkalom, hogy konkrét olvasói hozzászólásokkal jelentkezik a sorozat. Sajnos, úgy tűnik, a nyilvánosság szelleme csak lassan hódít teret az emberi tudatban. Ezúttal is csak bízni tudok minden sortársat, hogy bármilyen kérdésével, javaslatával forduljon rovatunkhoz. Az olvasók, a sortársak véleménye nélkülözhetetlen a vakügy vezetőinek ahhoz, hogy munkájukat minél eredményesebben végezhessék.

(Folytatás a 9. oldalról)

zasságot újabb viták követték életet. Attól a naptól kezdve, hogy Judit szóba hozta a házasságot újabb viták követték egymást. A lány emiatt egyre kedvetlenebb lett. Szombat este egy ilyen szóváltás után a következő dolog történt. A szülők távolléte alatt Judit kinyitotta a gyógyszeres dobozt és tartalmát mind lenyelte. Két óra múlva megjöttek a szülők, bekopogtattak az ajtón, de nem jött válasz. A szülőket rémület fogta el. Rosszat sejtve beléptek a szobába. Szomorú látvány fogadta őket. A lány ott feküdt az ágyon meg se mozgott. Kati oda szolt neki, már megjöttünk. Mikor erre sem jött válasz Kati odalépett hozzá. Megfogta a kezét, hideg volt. A lány holtan feküdt az ágyon. A doboz ott hevert a lány mellett. Így lett vége egy ember életének.

Vége.

Ugyanakkor az olvasóknak jogukban áll mindenféle kérdésükre választ kapni, hogy a ködös, „szájhagyomány útján” terjedő információk helyett világos és hiteles választ kapjanak az őket foglalkoztató problémákra. A sorstársak jól-informáltsága, tisztánlátása elengedhetetlen feltétele az eredményes munkának, a nehéz gazdasági körülmények közepette az eddig elért vívmányok megőrzésének.

Várom tehát a jövőben az olvasók aktívabb részvételét a levelezői rovat életképes és eredményes működéséhez.

Most pedig örömmel adom közre a következő két levelet:

Dr. Pomázi László, budapesti olvasónk egy igen értékes felhívást intéz a sortársakhoz, s természetesen kíváncsian várja a visszhangokat.

„Úgy vélem, hogy mindenki előtt közismert a pontírású és hangos információ-hordozók szűkös volta... Úgy gondolom, hogy így igen jelentős lehetőséget nem használunk ki, ez az idegen nyelvek ismerete. Szívesen megosztanám másokkal a birtokomban levő angol nyelvű, pontírású kiadványokat... Mivel nem tudom felmérni, hogy hányan olvasnának szívesen angolul, ezért javaslom, hogy a szövetség keretében alakuljon meg az „Idegen nyelveket kedvelők klubja”... Természetesen a klub nem korlátozódna csak az angol nyelvre, de az a lehetőség, hogy szervezett keretben nyerne az idegen nyelvek ismerete, és ismertté tétele mó-

dot adna az információs források bővítéséhez, felkeltené az idegen nyelvek tanulása iránti igényt.” (Részletek a levélből.)

A felhívás mindenkinek szól, s aki csatlakozni szeretne a mozgalomhoz, az forduljon a levelezői rovathoz, mely közvetítő szerepet vállal Dr. Pomázi László felé.

Hirth Ignác budapesti olvasónk a bevezetőben már említett nyilvánosság és jobb tájékoztatás érdekében „ragadott tollat”.

„...Írásommal azt szeretném elérni, hogy kezeljük végre felnőttként a tagokat és részesítsük őket a kor szellemének megfelelő tájékoztatásban. A lépésváltás nálunk úgy látszik, nehezen megy, de mindenképpen meg kell tennünk... A jövőben nem fogadunk el olyan, semmitmondó tudósítást, mint amilyen az Országos Elnökség 1988. augusztus 25-i üléséről olvastunk...Az említett ülés 3. napirendi pontjában az Ellenőrző Bizottság Békés megyei vizsgálatának tapasztalatai alapján az elnökség egy négyponos javaslatot fogadott el, de hogy a pozitív vagy a negatív tapasztalatok alapján, azt mindenki döntse el a saját belátása szerint...

Az Ellenőrző Bizottság előterjesztése az 1988. március 13-i választásokkal kapcsolatos állásfoglalása — feltételezem — nemcsak a balatonboglári titkári értekezletre tért ki. A tudósítás minden esetre csak ezt említi ennek kapcsán, s hogy az állásfoglalást az elnökség nem fogadta el...A demokrácia értelmében az Elnökségnek jogában áll ellentétes

PIS MÁTYÁSNE

Kötésminták

Csipkeminta — A páros sorokban fedetten dolgozunk.

1. 2 fordított, 1 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, a leemelten a simát áthúzom, 3 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 1 sima, 2 fordított.

3. 2 fordított, 2 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzás, 1 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 2 sima, 2 fordított.

5. 2 fordított, 3 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 2 szemet simán egybe lekötök, áthúzás, 1 ráhajtés, 3 sima, 2 fordított.

Csipkeminta mellényhez

— 13 szemből áll a minta. A

álláspontra helyezkedni, de a tagságnak is jogában áll, ugyanilyen hivatkozással, a jelentés ismeretében állást foglalnia.” (Részletek a levélből.)

Remélem, hogy ez utóbbi levél is sok gondolatot fog ébreszteni az olvasókban, s véleményükkel, javaslataikkal ezen fontos kérdés megoldásához is igyekeznek segítséget nyújtani. Leveleiket a „Vakok Világa — levelezői rovat”, Budapest 1146 Május 1. út 47. címre kérjük küldeni. Kérnék mindenkit, hogy csak írásban — nem telefonon — tegyék meg észrevételeiket, a pontosság, s a jobb dokumentálhatóság érdekében. Természetesen Braille írásban is szívesen várjuk jelentkezésüket.

Tisztelettel:

Bartha Zsuzsanna
rovatvezető

páros sorokban fedetten dolgozunk.

1. 4 fordított, 5 sima, 4 fordított.

3. 3 fordított, 2 szemet simán összekötök, 1 sima, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, a leemelten a simát áthúzom, 3 fordított.

5. 2 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 sima, 1 ráhajtés, 3 sima, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzás, 2 fordított.

7. 1 fordított, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 sima, 1 fordított, 5 sima, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzás, 1 fordított.

9. 2 szemet simán egybe lekötök, 1 sima, 1 ráhajtés, 7 sima, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 leemelt, 1 sima, áthúzás.

11. Végig fordított.

Menyétkeminta — 8-cal osztható szemek, 3 szem a minták között. Maga a minta 5 szemből áll.

1. 3 fordított, 1 ráhajtés, 2 szemet összekötök hátulról 1 csavart simával, 3 sima.

3. 3 fordított, 1 ráhajtés, 1 sima, 2 szemet összekötök 1 csavart simával, 2 sima.

5. 3 fordított, 1 ráhajtés, 2 sima, 2 szemet összekötök 1 csavart simával, 1 sima.

7. 3 fordított, 1 ráhajtés, 3 sima, 2 szemet összekötök 1 csavart simával.

9. 3 fordított, 3 sima, 2 szemet simán összekötök, 1 ráhajtés.

11. 3 fordított, 2 sima, 2 sze-

met simán összekötök, 1 sima, 1 ráhajtés.

13. 3 fordított, 1 sima, 2 szemet simán összekötök, 2 sima, 1 ráhajtés.

15. 3 fordított, 2 szemet simán összekötök, 3 sima, 1 ráhajtés.

Azsúros minta — 28 szemből áll a minta. A páros sorok végig fordítottak.

1. 9 sima, 2 szemet simán egybe kötök, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom a leemelten, 1 ráhajtés, 11 sima, 1 ráhajtés, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom.

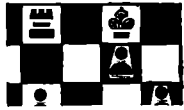
3. 8 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 9 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 2 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom.

5. 7 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 3 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 4 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 3 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom.

7. 6 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 5 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 5 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 4 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom.

9. 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 1 ráhajtés, 11 sima, 1 ráhajtés, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 9 sima.

11. 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtés, 1 sima, 1 ráhajtés, 1 leemelt, 1 sima, áthú-

Szép magyar siker Obzorban

Az olimpia után meghívót kaptunk bolgár barátainktól, hogy két versenyzővel vegyünk részt az immár hagyományos őszi várnai illetve Várna környékén megrendezésre kerülő sakkversenyen.

Nemes és Rév lemondása után Erőssel, Vojánnal hárman indultunk el Obzorba. Ez egy kis tengerparti üdülőhely Várnától 60 km-re, a Fekete-tenger partján. A bolgár vak sorsársaknak van itt az üdülője.

Szorongással és némi aggodalommal indultunk el. Jól emlékeztünk a tavaly ugyanitt lebonyolított magyar-bolgár csapatmeccsre, amelyet súlyos 8,5—3,5 arányban veszítettünk el. De jártunk itt 1985-ben is, amikor is Várnában Erős 9-ik, Rév 11-ik lett egy jelentős nemzetközi versenyen, amelyet a lengyel Walisiak nyert meg. 1984-ben sem nagyobb sikerrel

(Folytatás a 11. oldalról)

zom, 9 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 2 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 8 sima.

13. 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 7 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 3 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 7 sima.

15. 2 szemet simán egybe lekötök, 5 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 5 sima, 2 szemet simán egybe lekötök, 1 ráhajtás, 4 sima, 1 ráhajtás, 1 leemelt, 1 sima, áthúzom, 6 sima.

versenyzett itt ugyancsak Erős és Nemes.

Szeptember 29-én érkeztünk meg Obzorba. Mindjárt „szemrevételeztük” az ellenfeleinket. Láttuk, hogy itt van a jól ismert szovjet Sztrokov mester, mellette egy másik fiatal szovjet, Lagojszkij, a cseh olimpiai csapat második táblása Rehorek és Komzák, valamint a teljes bolgár élmezőny. Ugyanakkor a meghívott NDK, lengyel, román játékosok nem érkeztek meg.

Végül is 14 játékos alkotta a mezőnyt és az eredeti terveknek megfelelően 7 fordulót kellett játszani svájci rendszerben.

Az első fordulóban a sorsolás szeszélye folytán Erős sötéttel a bolgárok olimpiai harmadik játékosát, Todorovot kapta, míg Voján ugyanakkor a szovjet Lagojszkijt, sötéttel. Erős kedvenc sárkány védelmében 2 gyalogot nyert jó játékkal, a függőben maradt állás már teljesen reménytelen volt a bolgárnak, aki azt fel is adta játék nélkül. Igen kellemes meglepetés volt, hogy Voján is jó játék mellett kissé kedvezőbb bástyajátékát viszonylag gyorsan megnyerte. Így a start a legmerészebb álmaink szerint sikerült!

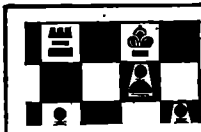
A második fordulóban Hinef sikerrel állta Erős próbálkozásait és a játszma döntetlen lett. Voján a 18. lépésben elfogadta Rehorek döntetlen ajánlatát, kiegyenlített állásban.

A harmadik forduló elé feszült várakozással néztem, ha

babonás lennék, két győzelem majd két döntetlen után csak nem két vereség jön? Szerencsére nem így alakult, bár a játszmák nagy hullámzást mutattak, talán nagyobb mint a tenger. Erős sötéttel rosszabbul állt Rehorek ellen, minden tudására szükség volt, hogy tartsa az állását. Rehorek a 29. lépésben el is utasította a döntetlen ajánlatot, de ezt követően elnézett egy közbeiktatott gyalogsakkot. A függőállás már jó esélyeket nyújtott. Hosszasan elemeztük a még nehéz állást, de amelyet végül is sikerült megnyerni. Voján élesen játszott V. Ganev ellen. Sajnos a középjátékban kihagyott egy nagy erő lépést, amivel bizonyára nyert volna. Ezt követően Ganev igen jól védekezett és lebonyolított egy nyert gyalogvégjátékot.

Három forduló után így éppen V. Ganev vezetett 3 ponttal, aki a 2. fordulóban Atanaszovot is megverte. Sztrokovnak viszont csak 2 pontja volt, mert csak döntetlenre végzett Dimitrovval és Hineffel.

Nos, a negyedik forduló szinte vízvázasztónak bizonyult. Erős megkapta a vezető V. Ganevet. Világossal szinte összecsomagolta, de egy kis pontatlanság miatt a függő állásban csak egy gyalogelőnye volt bástyavégjátékban. Az ebéd-szünetben hosszas elemzés kezdődött. A függő után Ganev nem a legjobban védekezett, de Erős is hibázott. Már-már teljesen döntetlen volt az állás, amikor Ganev döntő hibát követett el és a második függő állásban már nem volt kétséges Erős győzelme. Voján Mi-

lusev ellen teljesen vesztesre állt, de azután váratlan fordulattal megnyerte a játszmát.

Az ötödik fordulóban volt a sorsdöntő Erős—Sztrokov játszma. Erős biztosan tartotta a pozíciót, árnyalatnyival jobban is állt, amikor Sztrovok a 27. lépésben döntetlent ajánlott. Ezt jónak láttuk elfogadni. Voján Atanaszov ellen óriási csatát vívott. Ezt végül is becsületesebben elveszítette, bár volt egy olyan pillanat a játszmában amikor talán nyerhetett volna!

A hatodik fordulóban Erős sötéttel Dimitrovot kapta. A bolgár a sárkányban ismert hibát, Erős 2 gyalogot nyert, majd biztosan „bekebelezte” az egész pontot. Dimitrovnak úgy elment a kedve, hogy az utolsó fordulóban már ki sem állt, elutazott, nem éppen sportszerűen. Voján ismét vesztesre állt Ruszinov ellen, így tehát nyert! Az időzavaros kapkodásban becsapta ellenfelét.

A hetedik fordulóban Erős ellenfele az az Atanaszov volt, aki az utolsó években őt többször legyőzte. Érdekes volt, hogy ez a játszma a 12. lépésig megegyezett a Dimitrov ellenivel, de most természetesen Atanaszov nem követte el ugyanazt a hibát. Bár nagyon szorongatta Erőst de a függőben maradt játszma már biztos döntetlen állás volt, nem is folytatták. Voján az utolsó fordulóban Sztrokovot kapta. Bár igyekezett, de a szovjet nagyobb tudása érvényesült.

Így a verseny végeredménye: 1. Erős 5,5 pont; 2. Sztrokov 5,5; 3. V. Ganev 4,5; 4. Hinev 4; 5. Rehorek 4; 6. Atanaszov

4; 7. Milusev 4; 8. Voján 3,5; 9. Dimitrov 3; 10. Sz. Ganev 2,5; 11. Lagojszkij 2,5; 12. Komzák 2; 13. Todorov 2; 14. Ruszinov 2. Az azonos pontszám esetén az un. Bucholz pontszámítás döntött.

Így tehát Erős Pali végül is veretlenül megnyerte a versenyt. Ezzel élete egyik legnagyobb sikerét érte el, amely kb. ugyanolyan értékű mint a moszkvai világ bajnokság 9. helye. Sikere megérdemelt, jól és bátran játszott. Játszmáit teljesen kijátszotta és most önbizalma is volt.

Voján színes, érdekes sakkot játszott, de sok hibával. Jellemző volt, hogy ahol nyeresre állt, ott veszített, viszont ahol vesztesre állt, ott nyert. Megnyitáseleméleti felkészültségén neki is sokat kell javítania még.

Sztrokov sem veszített, de most nem volt olyan „gólerős”

mint máskor. V. Ganev igen tehetséges, erről Dénesnek is van már tapasztalata. A két bolgár eljátékos, Dimitrov és Atanaszov halványabb volt, mint máskor. A szovjet Lagojszkij nagy csalódást keltett.

A versenyt jól sikerült bankett zárta. Némi meglepetést keltett — főleg Erősnek persze — hogy az első helyezett semmit nem kapott, még egy elismerő oklevelet, érmet sem.

Reméljük, hogy Erős is, de különösen Voján sokat tanult a versenyből.

A verseny végig jó hangulatban folyt le. Ezen még az időnként borongós időjárás és az elszállásolás gondjai sem rontottak. Mindenesetre azt megtanultuk, hogy még az „oroszlánbarlangból” is lehet győztesen hazatérni ha ehhez bátorság, önbizalom, küzdőkedv társul. *Molnár István edző*

Romániában jártunk

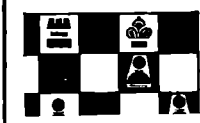
Nagyvárad sakkbarátaink már hosszabb ideje tervezték, hogy jó lenne egy barátságos magyar—román mérkőzés. Némi diplomáciai csatározás, levelezés után úgy döntöttünk, hogy elutazunk.

A mérkőzésnek az adott jelentőséget, hogy a románok nem vettek részt sem a zalaegerszegi, sem a spanyolországi olimpián. A korábbi olimpiákról tudtuk, hogy jól játszanak, de a jelenlegi csapat tudásáról ismereteink hiányosak voltak.

Október 13-án késő este indultunk el. A mérkőzés színhelye végül is nem Nagyvárad

volt, hanem attól kb. 15 km-re lévő Félixfürdő. Ez több nagy szállodából álló fürdőtelep, amely alkalmas lenne nemzetközi turizmus céljaira is megfelelő ellátás, infrastruktúra mellett. Mi is egy luxusszállodában kaptunk helyet, kétágyas szobákban.

Az első fordulóra október 15-én került sor, a másodikra 16-án. Az első forduló 4—2-es győzelemmel zárult a románok javára, némi szerencsével. Másnap azonban a visszavágó helyett szinte katasztrofális vereséget szenvedtünk 5—1-re. Az eredmény így alakult ki:

1	0	Erős—Cracium	0	1
0	0	Rév—Piroska	1	1
0,5	0,5	Nemes—Irimia	0,5	0,5
0,5	0	Auffenberg—Lepadatu	0,5	1
0	0,5	Voján—Fodor	1	0,5
0	0	Lévai—Brati	1	1
2	1	Összesen 3—9	4	5

Csapatunk ugyan némileg tartalékos volt, Batthányi és Dénes különböző okok miatt nem jöttek el, de ez nem magyarázat a súlyos vereségre. Erős első nap jó játszmában megverte Craciunt. Ekkor még nem tudtuk, hogy ez lesz egyetlen győzelmünk! Másnap ugyanis durva hibával nyerő esély helyett azonnal veszített. Révet ezúttal is megverte az óra, mindkét nap túllépte a gondolkodási időt, igaz már veszített állásban. Nemes két izgalommentes döntetlent ért el. Auffenberg nem bírta a vele azonos stílusú de masszívabb

Lepadatuval. Voján első nap kifejezetten rosszul játszott, másnap viszont igen szép kombinációval nyert állást ért el, de a győzelem küszöbén megbotlott és különleges döntetlen állás jött létre. Lévai első nap igen balszerencsésen időtúllépéssel veszített nyert állásban, másnap csekély ellenállást fejtett ki.

A román bajnokság éppen a verseny előtt fejeződött be. Ezt Craciun nyerte veretlenül Piroska és Irimia előtt.

A versenyt követő szabadnapon kicsit ismerkedtünk Nagyváráddal. Ma már 200 000

lakosú nagyváros, ahol még igen sokan beszélnek magyarul. A hivatalos helyeken azonban a szó és az írás román.

Az oda- és visszautazásunk a magunk részéről minden incidens nélkül zajlott le.

A mérkőzés végül is igen érdekes, tanulságos volt, bár ilyen mértékű vereségre nem számítottunk. A román sakkozók és nem sakkozók egyaránt barátságosak voltak, igyekeztek mindenben a segítségünkre lenni. Külön is ki kell emelnünk Cseppentő Lajos és Oláh Géza nevét. Nagyon szeretnénk hagyományossá tenni sakkतालकोजोinkat. Természetesen mi is mindent meg fogunk tenni annak érdekében, hogy jövőre gondos és vendégszerető házigazdák legyünk, kivéve az eredményt!

Molnár István
edző

VASTELEKI PÉTER

Akadályverseny — tanulságokkal

Az idei október igazán kegyes volt hozzánk — már ami az időjárást illeti. Derűsen simogató napsugarakkal örvendeztetett meg az elhúzódó indián nyár.

Így volt ez a szüreti hónap első napján is, amikor a csepeli Kutyaképző Iskolán sor került a szövetség 70. születésnapjához kapcsolódó események között a lassan már hagyományosnak számító vakvezető kutyaversenyre. A Vezetőkutyával Közlekedők Baráti Köre és az iskola által rendezett versenyen 12 vezetőkutya és ter-

mészetesen gazdáik — mérték össze tudásukat. A versenyfeladat az iskola tanpályáján való végighaladás volt, minél kevesebb hibával a lehető legrövidebb idő alatt. Valószínű, nemcsak a kellemes napsütés tette, hogy egy-két gazda meglehetősen megizzadva érkezett célba. A pályát ugyanis — hajdani tervezők „jóvoltából” — sűrűn teletűzdelték könnyebb és komolyabb akadályokkal. Ezek mind olyanok, amelyek zömével a mindennapos közlekedés során az utcákon találkozunk a vezetőkutya és gazdája.

A 23 akadály között van viszonylag egyszerű fel- és lelépés és igen bonyolult vasúti átjáró, terelőkorláttal és leeresztett sorompóval.

A körülbelül 300 méter hosszú pályát 7 perc szintidő alatt kellett bejárni. Az akadályok jelzését, kerülését vagy leküzdését pontozással értékelte a 3 tagú zsűri, a teljesítés ideje pedig azonos pontszám elérésekor került számításba — éppen a harmadik hely eldöntésekor. A szintidőn túli teljesítés pontlevonást eredményezett.

A főtítkári megnyitó után egyenként vágta az erőpróbának a Budapest különböző kerületeiből, valamint Egerből,

Szekszárdról, Szolnokról, Tabányáról érkezett versenyzőpárok. A legnehezebb akadályok egyike azonnal a startnál jelentkezett, ugyanis a mért időn belül kellett a kutyát felszerszámozni. Ez a művelet a versenyház következtében nem mindenkinek sikerült „zökkenőmentesen”.

A másik nagy gondot a már említett vasútiátjáró-kombináció jelentette. Némelyik kutya nem szívesen ment a tere-lőkoriátok közé, némelyik gazda nem hitte el, hogy arra vezet a jó út, amerre kutyája húzza, mások a leeresztett sorompónak ütköztek. Voltak, akik régi ismereteikre és memóriájukra alapozva jobban akarták tudni a helyes útvonalat, mint kutyájuk, ismét mások pedig a gyors haladás kedvéért feláldozták egy-egy akadály korrekt jelzését. Ám sokan vették fölényes biztonsággal a legnehezebb akadályokat is, és nem egy kutya bizonyult „befolyásolhatatlannak” a jó útvonal követésében.

A verseny győztese végül Mann Tamás budapesti versenyző lett, frissen kiképzett Ari nevű német juhászkutyájával. Nyugodt, de határozott tempóval haladtak, az akadályokon igen kevés hibával jutottak túl, és jóval a szintidőn belül értek célba. Második helyre dr. Zsámár György és Amanda nevű angol szettere került Szekszárdról. A kutya nagy figyelemmel és pontos jelzésekkel segítette végig a pályán meglehetősen izguló gazdáját. Harmadik helyre a szolnoki Palásti Tibor és Dolly nevű német juhászkutyája „szárguldott”

be, a szó igazi értelmében, a szintidő felét használva fel csupán! S mivel csak egy ponttal maradtak le a második helyről, kérdés, hogy érdemes volt-e így sietni? Az előbbi versenyzővel azonos pontszámmal, ám valamivel gyengébb, de a szinten belüli eredménnyel ért célba Járdánházi Gábor és Jessye nevű német juhászkutyája a fővárosból. A szoros eredmény miatt a versenybíróóság úgy határozott, hogy az ő munkájukat is helyezéssel jutalmazza, így kiadta a III/a helyezést is.

A győztesek díjai kedves kerámiaárgyak — Schäffer Anna munkái — és vezetőkutya-szerszámok voltak.

Az ügyességi verseny után Dr. Kováts Zsolt kynológus nemzetközi küllembíró mondott véleményt az elé felvezetett kutyákról, külső megjelenésüket és kondíciójukat véve szemügyre. Az így kialakított vélemény szerint a legszebb német juhászkutya címét Balogh Kázmér Ollyja, a legszebb angol szetterét pedig Gál Andrásné Cédája kapta.

Sokan megcsodálták a csepeli Kitka Béla hófehér német juhászkutyáját, amely stílusosan a „Csipke” nevet kapta. Az akadálypályán a bírálatot Dr. Kováts Zsolt és az iskola szakemberei végezték. Dr. Katona Zoltán állategészségügyi és tartási tanácsokkal szolgált az érdeklődőknek.

A verseny alatt és után jóhangulatú társalgás folyt a megfelelően ellátott büfében.

Néhány szóban a címben említett tanulságokról.

— Bármilyen jól ismert útvonalon közlekedünk is, mindig bízzuk magunkat jól képzett kutyánkra, hiszen történhetett változás előző ottjártunk óta!

— Gyakoroljunk kutyánkkal a ritkábban előforduló akadályokat is, hiszen a beépült feltételes reflexek gyakorlás hiányában kialszanak, így veszélybe sodródhatunk egy régen tapasztalt akadály (pl. fejmagasságban nyitott ablak, vasúti sorompó, stb.) felbukkanásakor.

— A szélesebb rohanás az utcai forgalomban veszélyes lehet, a kutyát a jelzések elnagyolására vagy elhagyására ösztönzi.

— A túl lassú poroszkálás sem előnyös, mert így a kutyának több ideje marad másra figyelni, és lassan érdektelenné válik számára a vezetőmunka.

— Nemcsak groteszk látvány a gazda mellett labdaként guruló kövér, szőrös gömböc, hanem a túlsúly indokolatlanul túlterheli a szívet, s ez a kutya korai elvesztését eredményezi.

Ezek ugyan ismert szabályok, ám a verseny ürügyén és az ott tapasztaltak alapján úgy vélelem, megérte néhány szót vesztegetni rájuk.

A legfőbb tanulsága ennek a rendezvénynek mégis az, hogy az emberek távolságot és kényelmetlenséget legyőzve szívesen jönnek össze egy kis szakmai csevegésre, tapasztalatcserére. Ez az együttlét és a közösen szerzett élmények adják az igazi értékét az ilyen találkozásoknak.

Vasteleki Péter

Körutazás Szatmárban és Észak Erdélyben

Nemrégiben egy autóbusz kiránduláson vettünk részt a COOPTOURIST szervezésében.

Útvonalunk: Miskolc—Nyékládháza — Tiszavasvári — Nyíregyháza — Vaja — Mátészalka — Csengersima (a magyar-román határ) — Szatmárnémeti — Nagybánya — Felsőbánya — Máramarossziget — Avasújváros — Erdőd — Szatmárnémeti — Mátészalka — Debrecen — Miskolc volt.

Autóbuszunk első célállomásán, **Nyíregyházán** rövid városnézés után megnéztük a Jósa András múzeumot, Sóstón a szabolcs-szatmári települések falumúzeumát.

Tovább utazva **Vaján** megtekintettük Vay Ádám kuruc generális XVI. szd.-ban, reneszánsz stílusban épült várkastélyát. A nagyterem mennyezetét a nikápolyi csatáról 1900 körül festett kép díszíti. Jelenleg a kastély helytörténeti múzeuma. Déli tornyában 1965-től író- és képzőművészeti alkotókörösség dolgozik.

A délutáni órákban érkezünk **Mátészalkára**, a 108 ágyas Hotel Szatmárba, ahol a szállásunk volt. A város 11 ezer lakosú, régen Szatmár megye

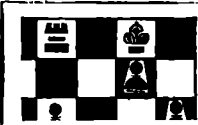
székhelye volt. Műemlék református temploma románkori eredetű, gótikus és barokk átépítéssel. 1789-ben famennyezettel és szószékkal látták el. A Turcsányi Árpád által készített Esze Tamás szobrot az új gimnázium előtti térem láthatjuk. Mátészalkának híres a MOM műanyag szemüveglencse készítő gyáregysége.

Második nap reggel **Csengersima** határállomáson keresztül léptünk Románia Észak-Erdély területére. A határon 2 órai várakozás után kaptunk engedélyt a továbbutazásra.

Először a Szamos partján fekvő, 104 ezer lakosú megyeszékhelyre, **Szatmárnémetibe** érkezünk. Ebben az időben még a városok és falvak nevei román és magyar nyelven voltak feltüntetve. Szatmárnémeti (Satu Mare) ősrégi település. Még István király korában két helységből állt, Szatmár és Németi faluból. István király a Ménrót fejedelem idejéből származó földvárat és környékét feleségének, Gizellának ajándékozta vadászterületnek. A szatmári várban őrizték a királyi adóként összegyűjtött sőt, amit a Szamoson és a Ti-

szán szállítottak tutajon és közúton, szekéren az ország belsejében lévő városokba és településekre. A várost a XIII. szd.-i tatárdúlás tönkretette. IV. Béla király újraterelítette. 1536-ban I. Ferdinánd osztrák császár felperzseltette, majd 1543-ban az erdélyi Báthory család birtokába került földvárat védőárokka l vették körül. A későbbi harcok következtében a vár teljesen elpusztult. Szatmárnémeti 1535-ben a reformáció központja. Itt térített Dévai Bíró Mátyás protestáns lelkész. 1646-ban Rákóczi György református zsinatot tartott. A XVII. szd.-ban a rekatolizáló Pázmány Péter a nemességet térítette először vissza a katolikus hitre. Ezzel kezdődött a nagy vallásüldözés Észak-Erdélyben. Szatmárnémeti ma ipari és közlekedési központ. Négy irányban van vasúti és országúti összeköttetése a többi településekkel. Fővonallá építették ki a Szatmárnémetit Nagybányával összekötő vasutat.

A város központja a Szabadság tér. A tér keleti oldalán áll a kéttornyú római katolikus székesegyház, 1786—1797 kö-

zött épült. A bejáratot az egri székesegyházhoz hasonlóan korinthoszi oszlopok díszítik. A két torony között 3 szobor áll, Szt. Péter, Pál és Jézus szobra. Nagyon szép márvány főoltára, hatalmas orgonája van, a kupoláját színes freskók díszítik. A tér körül épültek a közhivatalok és a fontosabb középületek, pld. tanácsháza, színház, szálloda, üzletek. A főtéren áll a Vécsey kúria, amelyben 1711. május 1-én gróf Károlyi Sándor kuruc generális II. Rákóczi Ferenc távollétében és hozzájárulása nélkül megkötötte a Habsburg-házzal a Szatmári békét. Az árulás díjaként visszacapott birtokaira 23 faluba svábokat telepített. A volt Vécsey kúria ma múzeum. A főtértől délre levő utcában állt Pap Endre költő háza. Pap Endre Petőfi jó barátja volt. Petőfi Pap Endre társaságában ment el Nagykárolyba a megyei bábra, ahol megismerkedett későbbi feleségével, Szendrei Júliával. 1788—1807-ig épült a klasszicista stílusú református láncos templom. Nevét a parkot körbekerítő láncról kapta. Mellette áll a magyar gimnázium. A városban két ortodox templom is található.

A főtér mellett egy üzlet előtt hosszú sorban álltak a lakosok. Kérdésünkre, hogy miért sorakoznak, elmondták, hogy tojás érkezett, azért állnak sorban. A sor végén állók ott izgultak, hogy jusson még nekik belőle. Ők mondták, hogy 1 főnek 6—10 db-ot adtak. Elmondták, hogy ugyanígy kell nekik húsert, cukorért, étolajért sorakozni. Szabadidejük nagyrésze sorbanállással telik

el. Ugyanakkor az italtoltokban mindenféle ital bőven kapható.

Szatmárnémetiig az alföldi tájhoz hasonló síkságon haladtunk. Onnan fokozatosan emelkedő, erdős fasorokkal övezett főútvonalon haladtunk tovább felfelé, a Sebes-Körös völgyétől a Nagybányai medencéig. Az erdélyi szigetköz területét (Nagyváradtól—Nagybányáig) harmadkori vulkánikus eredetű hegyek övezik, és a szilágysági dombvidék zárja le az Észak-erdélyi-medencét.

Észak felé a Kárpátok előhegyein és hegyvonulatain vezetett az utunk tovább Nagybányára (Baire Mare). Nagybánya Máramaros megye székhelye. Ősrégi bányász település. 1329-től már van írásos feljegyzés róla. 1347-ig Asszony-patakának nevezték. 1526-tól Nagybánya néven szerepel. Már a XIII. szd.-tól réz, arany, ezüstércet termelnek a hegyekből. 1142-ben II. Géza király szászokat telepített a bányavidékre. 1468-ban Mátyás király pénzverdet építtetett Nagybányán. A város bányászata állandóan fejlődött. Nagybányának a felszabadulás előtt kb. 18 ezer lakosa volt, ma már kb. 118 ezer. A város központjában lévő régi települések körül háromszor nagyobb új városrészek épültek. Bányászati ipara több, mint háromszorosára emelkedett. Központi ércdúsítója naponta több mint 2500 tonna ércet dolgoz fel. Híres az újonnan épült rézműve, valamint a bányagép és felszerelések gyára. Az ércet a város határában lévő 1445 m magas Gutin hegységből hozzák felszínre. A Zazár folyó völ-

gyében lévő város a hegyektől olyan zárt éghajlati védelmet kap, amely lehetővé teszi több gyümölcs mellett a mandula, citrom és szelídgesztenye termelését is.

A város központja a Szabadság tér. Itt található Lendvai Márton színművész szülő- és lakóháza. Itt található az az iskola, ahol Misztótfalusi Kis Miklós (1650—1702) a híres nyomdász is tanult, aki később Hollandiába költözött, és amszterdami műhelyében készítette el egyebek között a grúz ABC betűinek nyomdai felszerelését.

A Május 1. utcában van a XIV. szd.-ban épült Szent István torony, amelyet 1896-ban többszöri újjáépítés után restauráltak. A Zazár folyó partján áll a mai bányászati tröszt székháza, amely 1739-ben új pénzverdének épült. Református temploma 1798—1809-ben épült klasszicista stílusban. Itt áll a Román Katona emlékműve.

Nagybánya legfestőibb helyén a Virághegy alján alapította meg 1896-ban Hollósy Simon a nagybányai művésztelpeket és festőiskolát. Ez a festőiskola többszöri változás és megszűnés után a felszabadulás óta felújítva újra működik. Falai között évente több mint 30 tanulót képeznek. A Virághegyen van az 1938-ban Románkékesről idehozott kis fa-templom is.

Az október 17. úton találjuk a Néptanács épületét, amely egy 1739-ben épült vendégfogadó volt. Itt szállt meg 1847. szeptember 8-án Petőfi Sándor

és ifjú hitvese Szendrei Júlia, akik esküvőjük után Erdődről Koltóra utaztak. Gróf Teleki Sándor koltói kastélyát átengedte a nászutas Petőfi házaspárnak. Hat hetet töltöttek itt, szeptember 9-től október 29-ig. 28 verset írt Koltón Petőfi, közöttük a „Szeptember végén” címűt is. A koltói kastélyban Petőfi emlékszobát és falán emléktáblát találunk. A kastélykertben áll a Petőfi által ültetett somfa és itt van gróf Teleki sírja is. Koltó 10 km-re van Nagybányától.

A Zazár folyó völgyében haladva, a sárguló őszi erdős úton jutottunk el a Nagybányától 10 km-re lévő **Felsőbányára** (Baia Sprie). A 16 ezer lakosú város ősidők óta ismert település. 1329-től van írásos oklevele. Nagy Lajos király 1374-ben már egységes bányászati rendtartásban szabályozta Nagybánya és Felsőbánya termelését. Felsőbánya régebben az erdélyi magyar fejedelmeknek, később Körmöcbányával együtt a Habsburg uralkodóknak, 1920 óta Romániának legnagyobb aranykitermelő helye. Ma is aranyat és ezüstöt bányásznak itt. A termelés mellett nagy nemesfém feldolgozó üze me is van. A régi erdélyi protestáns településeken, ahol a protestantizmust hagyták és engedték a középkori erdélyi fejedelmek terjedni, (Báthoryak, Rákóczi, Bocskay) a Habsburgok rekatolizációs törekvései által a katolikus vallás vált fokozatosan uralkodóvá. Ekkor épültek sorra a római katolikus templomok. Így épült 1847–55 között Felsőbányán a kereszt alakú, neoromán stílusú, 4 oszlopos

bejáratú római katolikus templom is, amelynek tervét Tischler Albin plébános készítette.

Felsőbányáról erősen emelkedő erdős, kanyargós szép út vezet felfelé; az erdős táj egyik legszebb kiemelkedő hegycsúcsa az 1147 m magas gutini hegy, a Kakastaréj. A hegy elnevezését a kakas díszéhez hasonló formájáról kapta.

A kisebb falvakon keresztül haladva csodálatosan szép faragott székelykapukat és fém-szőgelés nélkül épített fatemplomokat láttunk. **Karancsfalva** (Crăcesti) községen végig gyalogolva gyönyörködtünk az évszázadokon keresztül megőrzött és a nép által ma is művelt művészi székelymintás **fafaragásokban**. A házakon lévő erkélyek, faragott oromzatok, kerítések és fakapuk minden erőszak ellenére hirdetik, hogy itt mindenütt székely magyarok élnek. Gyalogos utunkon az idős és középkorú tiszta magyarsággal beszélő asszonyok elmondták, hogy ők még maguk beszélnek magyarul, de az általános iskolában már csak románul tanulnak a gyermekek. Így fordulhat elő az, hogy az édesanyák mellett álló gyermekek hozzánk már csak románul tudtak beszélni. Utunk idején éppen szilvaszüret volt. Főzték a lekvárokat és az eredeti házi készítésű szilvapálinkát, a cukrát. Megkínáltak bennünket és mi vásároltunk is ebből az ízletes pálinkából.

A kanyargós hegyi úton felfelé haladva értük el az Erdélyi-medence egyik legészakibb városát, a 40 ezer lakosú **Mára-**

marosszigetet (Sighetul Mar-matei). A város a Tisza és az Iza folyók találkozásánál fekszik. Létezését már a XI. sz.-ban említik az oklevelek, mint sókitermelő és sóelosztó helyet. Ma faipara, bútorgyára, kerámiai ipara és szövőgyára országos hírű. Híresek népi szóttesei és szőnyegek. Évszázadokon át megyeszékhely volt. (1359-től). A felszabadulás után azonban Nagybánya lett a megye székhelye.

A XI. sz.-ban épült római katolikus templom a reformáció óta református templomként működik jelenleg is.

A parkban áll a nőnevelés úttörőjének, Lövey Klárának (1821—1897) sírja, aki Teleki Blankával együtt a szabadságharc idején nőnevelő intézetet alapított és vezetett, 1849 után 5 évig a kufsteini börtönben együtt raboskodtak. Ma Budapesten gimnázium örökíti meg a nevüket.

A téren áll az 1849. február 8-i szabadságharc két hősnének, Asztalos Sándornak és Móricz Samunak emlékoszlopa. Rajta magyar és román nyelven: „Éljen a magyar-román barátság.” A piarista kolostor a XVI. sz.-ban, a mellette álló templom a XVII. sz.-ban épült gótikus stílusban.

Visszafelé **Avasújváros** (Orasul-Nou) városközpontján haladtunk át. A kis városka már a Hunyadiak idejében mint vásárváros szerepelt. A hegyi települések lakói ma is a város vásárain és üzleteiben vásárolják meg szükséges dolgaikat. A városka ma vasúti és országúti csomópont.

Besötétedés után indultunk hazafelé. Az utcákon egyáltalán nincs közvilágítás. A házakban csak 15 wattos égővel szabad világítani. Az ott lakók elmondták, hogy esténként 2 órán keresztül van TV adás, utána a lépcsőházakban is kikapcsolják a lámpákat és a lifteket. Aki megszegi áramfelhasználási normáját, annak kikapcsolják az áramszolgáltatását.

Egyes lovas járműveken országúti fényvisszaverő macskaszem van, de nagyon sok kocsirol még ez is hiányzik. Így történt meg a baleset. A szembejövő személygépkocsi lámpafényével autóbuszvezetőnk szemét elvakította. Így már csak féktávolságon belül vette észre a kivilágítatlanul előttünk haladó szénás szekeret. A kocsis a bakon részegen aludt. A busz a szekér hátsó bal oldalának ütközött. A kocsis az árokba esett, de szerencsére nem történt komolyabb baja. A bal oldali ló hátsó combján a bőr kis helyen felrepedt. A buszvezetőnk és a kísérőnk a kocsiszt megvizsgálta, de szerencsére az csak aludt tovább. A szembejövő kocsikat hiába próbáltuk

megállítani, egy sem állt meg. Félóra múlva jött egy lakodalmas busz, látva a balesetet, megállt. A gépkocsivezetőt megakarták verni. Amikor meggyőződtek arról, hogy a kocsi nem volt kivilágítva, vezetője pedig részegen alszik, ők állították le a szembejövő gépkocsikat és szállították el a kocsist Avasújvárosba, a kórházba. A rendőrség 3 óra múlva jött ki helyszínelni. Gépkocsivezetőnket elvitték véralkoholvizsgálatra, majd visszatérve újabb 3 óráig jegyzőkönyveztek. Este 7 órától vártunk, de csak hajnali 4 órakor engedtek tovább rendőri kísérettel a határig.

Az autóbust a vezetőnkkel együtt visszavitték. Mi gyalog mentünk át vámvizsgálat után a határon a magyar területre. Reggel 5 órakor kaptunk Mátészalkáról új autóbust, ami Debrecenen keresztül hazahozott.

Erdélyi utunkat összefoglalva, megjegyezni kívánjuk, hogy Európának erre a területére is nagy hatással volt a népvándorlás. Egyetlen nép, vagy nemzet sem került el a népvándorlás sorsát. A trákok, a dákok, a rómaiakkal, majd a

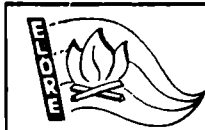
hunok, longobárdok, avarok, szlávok, gótok hullámzóttak egy évezreden keresztül Európának ezen a területén. 896-ban a magyarok törtek be Erdélybe és letelepedtek a Kárpát medencében. Erdély 1920-ig magyar terület volt. Együtt éltek a népvándorlás során összevegyült és visszamaradt népek. 1920 óta Romániához csatolta a trianoni békeszerződés. Erdély népe két évezred óta állandó népi, nemzetiségi ellentétek keresztüzében élt. A feudális és kapitalista urak kizsákmányolták a soknemzetiségű ország lakóit. A szocialista állam feladata volna az ellentétek feloldása, a nemzetiségek önrendelkezési jogának biztosítása. Segíteni kellene a nemzetiségeket, nem pedig eltiltani anyanyelvük használatától, megszüntetni a magyarlakta helységek magyar nevének kiírását. Sajnos Erdélyben ma már a nemzetiségek anyanyelv használata is veszélyben van. A magyarlakta városok neveit csak románul írják és használják. A sajtóban is csak románul lehet a helységneveket olvasni.

Kis-Varga József

SZERKESZTŐSÉGI KÖZLEMÉNY SEGÉDESZKÖZAKCIÓ

Felhívjuk sorstársaink figyelmét, hogy az ezévi pályázatokat folyamatosan kell benyújtani a megyei szervezetekhez. Érdeklődni és jelentkezni szintén a megyei szervezeteknél lehet.

Szerkesztőség

Tisztelt Olvasóink!

Tizenegy esztendőn keresztül gondoztam ezt a rovatot, s most itt az ideje, hogy ebben a minőségben elköszönjek Önöktől.

Az úttörők korosztályához életkorban, s talán lelkesedésemben is, közelebb álló kollégánóm veszi át ezt a megtisztelő, kedves feladatot. Mert öröm írni a gyerekeknek, és mindig szívesen vettem a visszajelzéseket, amelyekből érzékelhettem, hogy felnöttek is olvassák írásainkat.

Táncosné Ruff Ágota hatodik éve tanít a Vakok Általános Iskolájában. Négy évig nevelőtanár volt, s most az átmeneti osztály vezetője. Második éve az Úttörőcsapat vezetője is, tehát a legilletékesebb kezekbe kerül a rovat. Kérem Önöket, hogy érdeklődésükkel, tanácsaikkal segítsék utódomat.

A jövőben is sok kellemes percet töltsenek cikkeink társaságában.

Kuminka Györgyné

Úttörő hírek

Hagyományainkhoz híven ez évben is ünnepélyes csapatgyűlés keretén belül emlékeztünk meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójáról.

Az ünnepi műsort Szöllősi Ferenc, iskolánk egyik magyar-tanára szervezte, pajtásaink aktív közreműködésével.

Kamarakórusunk mellett kiemelkedett szereplésével

Rempsperger Zsuzsa
Matatek Judit és
Kiss Etelka.

Ezt az ünnepélyes alkalmat ragadtuk meg arra, hogy átadjuk azt az úttörőkitüntést, melyet iskolánk egyik úttörővezetője több éves aktív munkával ért el.

*Táncosné Ruff Ágota
csapatvezető*

A mi sportunk

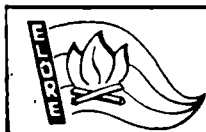
(egy kisdíák jelentkezése)

Nochta Pál Attila vagyok, ötödik osztályos tanuló. Bár természetem alapján a kisebbekhez tartozom, de érdeklődésem és lelkesedésem a sport iránt annál nagyobb. Elhatároztam, hogy tudósításokat készítek az iskolánkban folyó sporteseményekről, hogy mások is velem együtt drukkoljanak.

Köszöntöm kedves olvasóimat! Már javában beindult a gólglyártók üzeme, ezért vágjunk bele a dolgok közepébe!

A döntözők névsorával kezdem: Haffner Ernő, Bogdán István, Kocsis Tamás, Daróczy Tamás, Ignác István, Hack János, Jóni Tibor, Hajba Szabolcs, Pál Zsolt és Nochta Pál. A klub vezetője Oláh Gábor nevelőtanár. (Pál Zsolt későbbiekben kilépett a csapatból.)

1988. szeptember 28-án tartottuk az évadnyitót. Mivel csak heten voltunk, ezért két csapat játszott egymás ellen. A csapatok összeállítása a következő volt: 1. csapat: bal bekk: Hajba, center: Bogdán, jobb bekk: Nochta. 2. csapat: Jóni, Kocsis, Ignác. A második csapatnál cserejátékos is volt, Pál Zsolt személyében. Összesen három mérkőzést játszottunk: (egy mérkőzés kétszer hét perces félidőből áll), az első mérkőzésen már az első percben a 2. csapat vezetett 2—0-ra. Majd felcsillant egy kis remény, mert Bogdán szépített. A félidő végén az állás: 4—1 a kettes csapat javára. A második félidőben a kettes csapat már nem is játszott teljes erőbedobással, mégis újabb két gólt dobtak, míg nekünk csak egyet sikerült lőni. A végeredmény tehát: 6—3 a 2. csapat javára. Ha mi nem csak közép-re koncentrálnánk és többet mozognánk a pályán, akkor az eredmény is más lett volna. A mérkőzés góljaiból: Kocsis ötöt, Bogdán kettőt, Ignác egyet lőtt. A második meccsen 4—0-ra lesöpörtük a pályáról a kettes csapatot. Az előző vereséget már el is feledtük. Kocsis és Ignác pontos lövései nem találtak be, mert mi bravúrosan vetődtünk. Arra összpontosítottunk, hogy labdáinkkal az ellenfél bekkjeit mozgassuk meg. Az első félidő végén 2—0-ra vezettünk. A második félidőben büntetőt ítélték ellenünk, mivel Bogdán teljes testtel túlment a centervonalon. A büntetőt Ignác középről lőtte, így a labdát lábbal ki tudtam rúgni

a pályáról. Majd a félidő hatodik percében Bogdán egymás után két gólt lőtt. Így alakult a végeredmény 4—0-ra a javunkra. Az összes gól lövője Bogdán volt. A harmadik meccsen is mi győztünk. Az első félidő nagyon szoros volt. A kettes csapat kétszer is kiegyenlített. Harmadik gólunkra már nem jött válasz. A második félidőben már egyértelműen az egyesek voltak a jobbak. Jóni helyén Pál játszott. Újabb két gólunk teljesen megzavarta az ellenfelet. Bogdán öt és Kocsis két góljával 5—2-es eredmény született.

Október 5-én újabb izgalomban volt részünk. Ekkor már Haffner, Hack és Daróczi is csatlakozott hozzánk. Az új hármas nagyon jó meccseken mérkőzött meg a Kocsis, Bogdán és Ignác összetételű csapattal. Az első mérkőzésen már az első félidőben a Haffiék 7—0-ra vezettek. Újabb 3 góllal a végeredmény 10—0 lett. Haffner 8, Hack 1, Daróczi 1 góllal mutatkozott be. A következő meccsen a Bogiék fantasztikusan összeszedték magukat. Ekkor Daróczi helyére én álltam be. Az első félidő negyedik percében Haffner kifoltozta az ellenfél kapujának bal oldalát. Még ugyanebben a percben Bogdán bomba gólt lőtt kapunk jobb oldalába. Be kell vallanom, hogy ebben én is vétkes voltam, mert későn mentem a labdára. Ez a jó színvonalú mérkőzés 1—1-es eredménnyel végződött. A harmadik mérkőzésen újabb csapatok álltak fel a pályára: 1. Hajba, Hack és Nocht,

2. Ignác, Kocsis és Jóni. Az első félidőben Hajba két gólt beengedett, így az eredmény 2—0 a kettes csapat javára. A második félidőben Hack állt be a centerbe. Néhány perc múlva kilőtte az ellenfél kapuját. Majd egy büntetővel Hack kiegyenlített. A mérkőzés befejezése előtt két perccel megszereztük a vezetést. Ignác egy góljával a kettes csapatnak is sikerült kiegyenlítenie. Végeredmény: 3—3 lett. Góllövők Kocsis, Hack és Ignác voltak.

Október 12. Újabb három mérkőzést játszottunk. 1. csapat: Daróczi, Haffner, Hajba. 2. csapat: Ignác, Hack, Jóni. Ebben az összetételben játszot-

tak két meccset: 7—0, 7—1-es eredménnyel a Haffiék javára. Haffner összesen 14 gólt lőtt. A becsületgól Ignác nevéhez fűződik. A harmadik mérkőzés volt a legizgalmasabb: csak a második csapat összetétele változott: Kocsis, Bogdán és Nocht. A 0—0-ás első félidő után a szerencse hozzánk szegődött, mert kétszer is büntetővel egyenlítettünk ki. A végeredmény 3—3 lett. A nagy mérkőzések után alacsonyabb szintű küzdelmekre is sor kerül, ahol két személyes csapatok állnak fel egymással szemben, de ezek tudósításával nem untatom az olvasókat. További jó szórakozást kívánok!

Kitüntetés

Évente több alkalommal — április 4-én, pedagógus napon és november 7-én — a Magyar Úttörők Szövetsége kitüntetésekkel szokott átadni a gyermekekért és az úttörőmozgalomért legtöbbet tevékenykedő kollégáknak.

Csapatunk több úttörővezetője részesült már ebben a kitüntetésben. Az idén GÖLLESZ ZOLTÁN tanár kapta meg a MÚOSZ „Úttörővezetői Munkáért” kitüntető jelvényt és oklevelet.

Göllesz Zoltán 1983 óta dolgozik iskolánkban. Nevelőtanárnaként 1988-ig, az idén pedig logopédus és tanító tanárnaként.

Az eddig eltelt 5 év alatt igen sokat tett csapatunk kulturális életének fellendüléséért.

Gyermeknapj és Mikulás műsorok szervezésével tette válto-

zatossá programjainkat. Többször hívott külső előadókat, vagy pl. tavaly a gyermeknapon a forgószínpad „Nyelvi játékok kicsiknek” c. állomást vezette.

A tavalyi úttörőévben mint rajvezetőhelyettes nagy hozzáértéssel és lelkesedéssel végezte munkáját. Sokat segített az akadályverseny, a szavalóversenyek és a farsang lebonyolításában is.

Ezért a XIV. kerületi Úttörőelnökség Gyógypedagógiai Szakbizottsága és csapatvezetőse javaslatára kapta meg november 7-én a kitüntető jelvényt és oklevelet.

Gratulálunk!

Fényi Endréné
gyógyped. szakbiz. vez.

22 éves, 166 cm magas telefonközpont-kezelő, komolyzenét és irodalmat kedvelő vallásos lány vagyok. Keresem annak a 25—30 év közötti finomlelkű, hozzám hasonló érzelmű fiatalembernek az ismeretségét, aki mindenhez ért, a házi munkát kedveli. Lakáskérdés megoldható. Leveleket „Csodálatos élet” jelígre várok a szerkesztőségbe.

*

34 éves, alacsony, molett elvált nő vagyok. Egy keveset még látok, de a pontírást is ismerem. Megismerkednék 32—45 év közötti férfivel, aki józan életű, nem dohányzó, megértő és hű társam lenne. Kölcsönös szimpátia esetén házasság lehetséges. Leveleket pontírásban „Szeretném, ha szeretnél” jelígre kérek a szerkesztőségbe.

*

Kérem azokat a zongorista sorstársakat, akiknek birtokában Czerny—Chován és Bertini-Chován etűdök (pontírásban) vannak, és szívesen eladnák ezeket, jelentkezzenek az alábbi címen: Almási Gyula, 8200 Veszprém, Diófa utca 4.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat
Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat
Barna Zoltán: Zenei rovat
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat
Seres Gáborné: Kulturális rovat
Kuminka Györgyné: Úttörő rovat
Seres Gáborné: Női rovat
Dr. Jáksó László: Politikai rovat
Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Lak István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	1
<i>Nyúl Győző:</i>	BESZÁMOLÓ a MEGYEI SZERVEZETEK 1988. ÉVI TAGGYÜLESEIRŐL	3
<i>Szabó István:</i>	TAGGYÜLÉS MAKÓN	4
<i>Csik Lajos:</i>	TAGGYÜLESEK SOMOGYBAN	4
	A SOMOGY MEGYEI KÖRZETI CSOPORTOK KIRÁNDULÁSAI	5
	KITÜNTETÉSEK SOMOGYBAN	5
<i>Sütő Klára:</i>	KLUBNAP OROSHÁZÁN	5
<i>Daru Gerőné:</i>	ISMERTETŐ A VGYOSZ TEVÉKENYSÉGÉRŐL	6
<i>Vak szerzők művei:</i>		
<i>Kadir Antalné:</i>	FAJ ... (VERS)	8
<i>Sütő Klára:</i>	NAPPALI SÜTÉTSÉG (ELBESZÉLÉS)	8
<i>Bartha Zsuzsanna:</i>	BEKÜSZÖNTŐ	10
<i>Pis Mátyásné:</i>	KÖTÉSMINTÁK	11
<i>Molnár István:</i>	SZÉP MAGYAR SIKER OROSHÁZÁN	12
<i>Molnár István:</i>	ROMÁNIÁBAN JÁRTUNK	13
<i>Vasteleki Péter:</i>	AKADALYVERSENY TANULSÁGOKKAL	14
<i>Kis-Varga József,</i>		
<i>Kis-Varga Józsefné:</i>	KÖRUTAZÁS SZATMÁRBAN ÉS ÉSZAK-ERDÉLYBEN	16
<i>Tánczosné Ruff Ágota:</i>	ÜTTÖRŐHÍREK	20
<i>Nochta Pál Attila:</i>	A MI SPORTUNK	20
<i>Fényi Endréné:</i>	ÜTTÖRÖMOZGALMI KITÜNTETÉSEK	21
	HIRDETÉSEK	22

30 ÉVE

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA ÉLVONALÁBAN

- Komplex vállalkozások
- Egyedi szoftverek fejlesztése
- Távadatátviteli szoftverek
- Típus szoftverek készítése
- Mikro és nagyszámítógépes rendszerek fejlesztése és installálása
- IBM-PC/AT számítógépek értékesítése
1 év garanciával
- Mikroszámítógépek szervizelése
- Szervezés
- Programozás
- Adatrögzítés (floppyra is)
- Számítógépes adatfeldolgozás

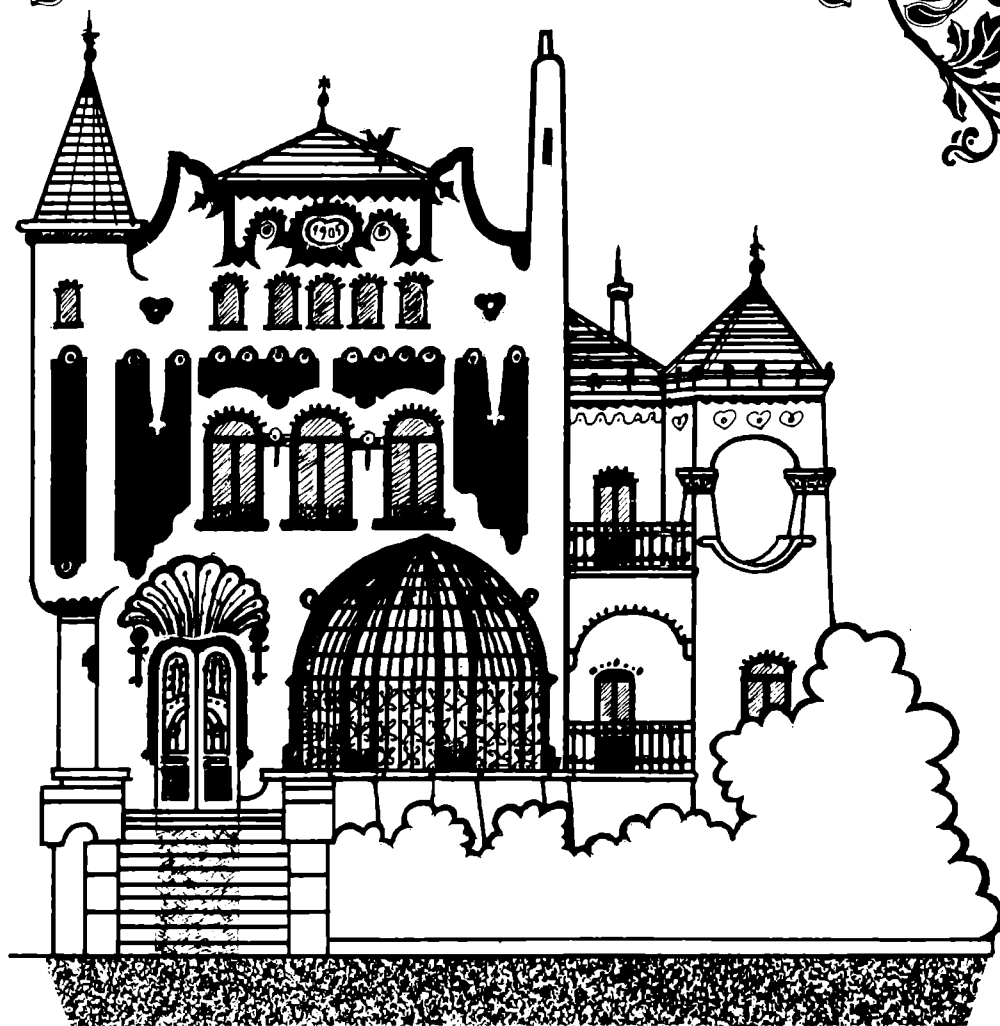
**Élelmiszeripari Ügyvitelszervezési és Gépi
Adatfeldolgozó Vállalat**

Cím: 1111 Budapest, Budafoki út 59.

Telefon: 852 - 972

1918

1988 a Vakok és Gyengénlátók
Országos Szövetsége megalakulásának
70. évfordulója

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

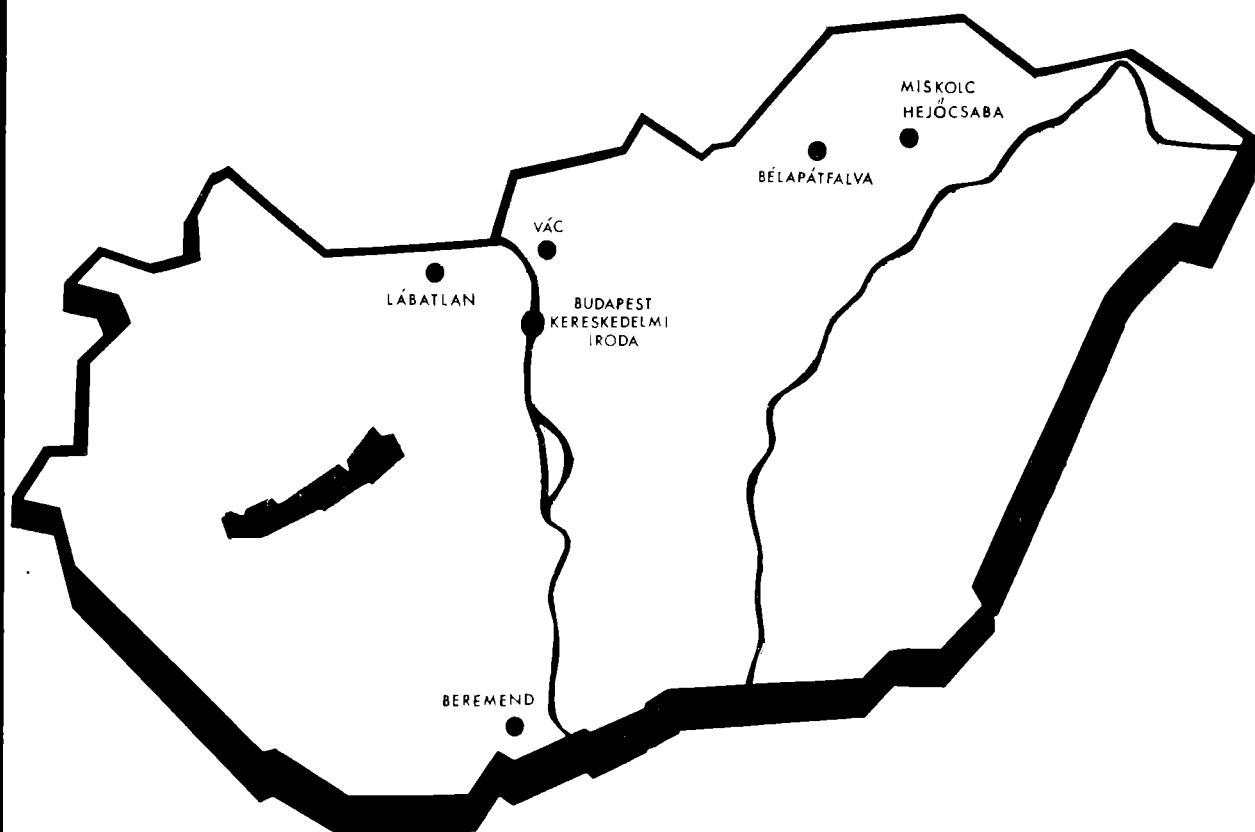
USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022

HUNGARY

Cement - és Mészművek VÁC

**VÁSÁROLJA
A CEMENTIPAR
TERMÉKEIT !**

**KORSZERÜ
GAZDASÁGOS
CSOMAGOLÓANYAGRA
VAN SZÜKSÉGE ?**

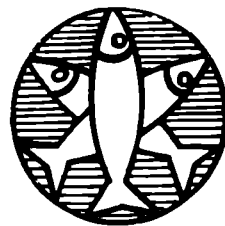

AJÁNLATAINK :

- LAKOSSÁGI KISZERELÉSHEZ ;
MODERN, ESZTÉTIKUS
HENGERES KOMBI DOBOZOK**
- SZÁLLITÓI CSOMAGOLÁSHOZ
KÖNNYŰ, MAGAS TERHELHETŐ-
SÉGŰ PAPIRHORDÓK**
- RÉSZLETES INFÓRMÁCIÓ,
CSOMAGOLÁSI SZAKTANÁCS-
ADÁS, RÖVID VÁLLALÁSI
HATÁRIDŐ !**

**Papiripari Vállalat Kiskunhalasi Gyára
Vállalkozási Osztály**

**6400 Kiskunhalas,
Középső Ipartelep 6.**

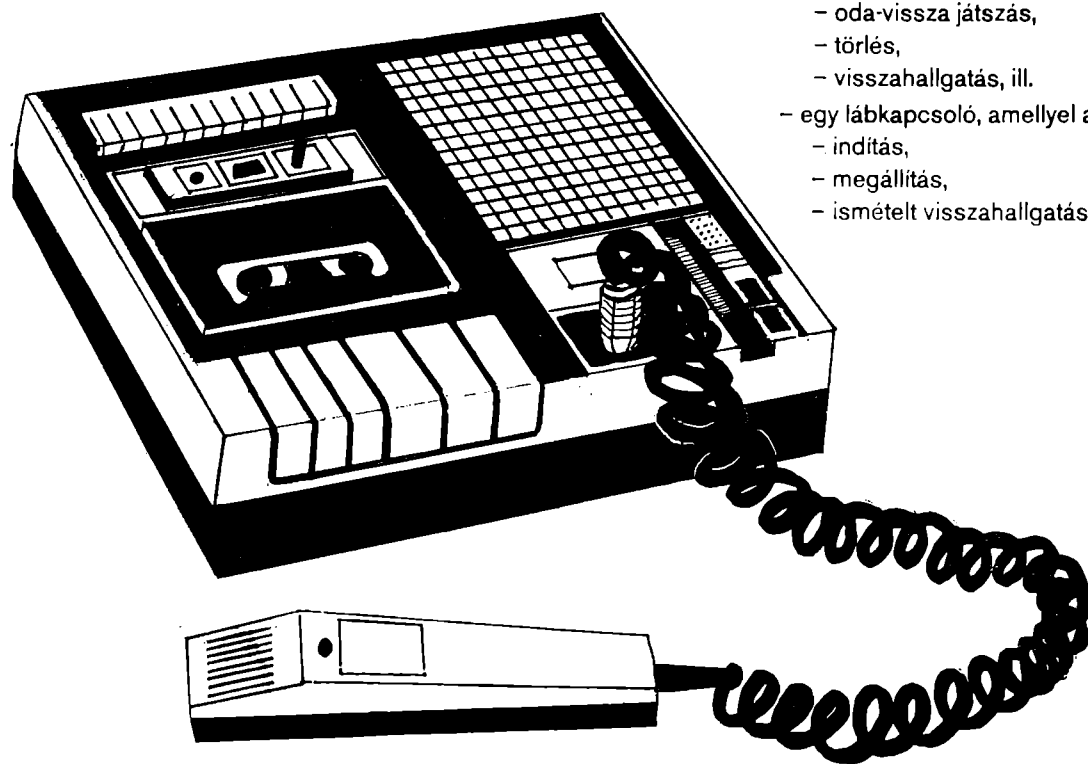
Tx. 26-341 Tel. (77) 21-344

FIGYELEM!

A VAKOK MUNKÁJÁT, TANULÁSÁT SEGÍTI A DK 40 TÍPUSÚ DIKTAFON

TARTOZÉKAI:

- kézikapcsolású mikrofon, amellyel
 - gyors szövegszerkesztés,
 - oda-vissza játszás,
 - törlés,
 - visszahallgatás, ill.
- egy lábkapcsoló, amellyel az
 - indítás,
 - megállítás,
 - ismételt visszahallgatás történhet.

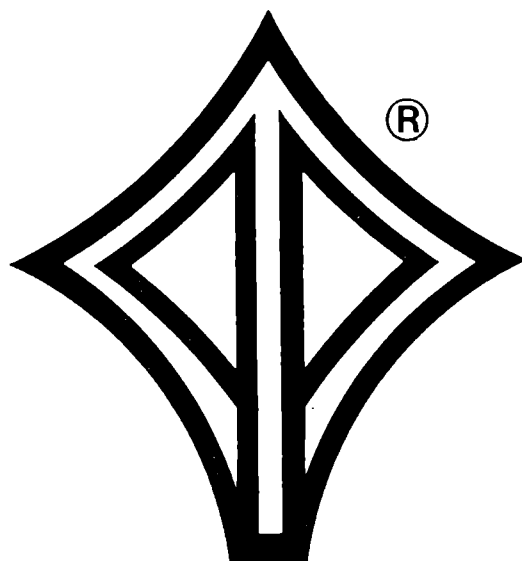
Ára: 11588,- Ft.

Kapcsolatfelvétel a BRG Kereskedelmi
Főosztályával a 803-535 telefonszámon
lehetséges.

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Sport- és szabadidőruházat

Gyártja:

SENIOR

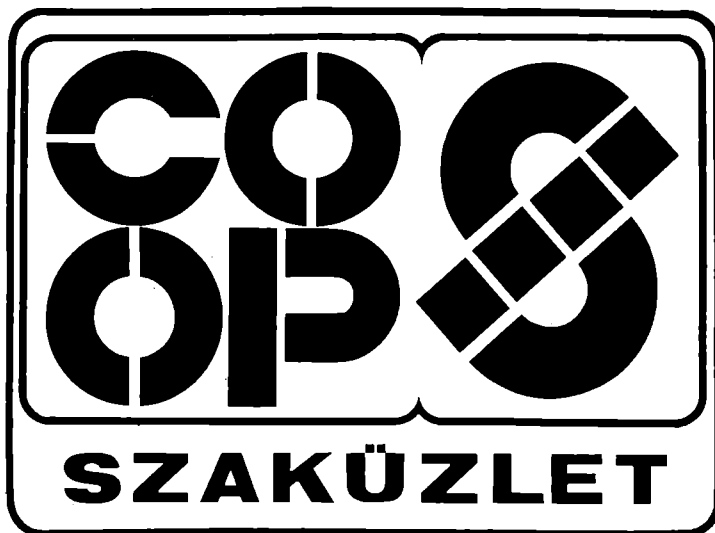
VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

BÁRMERRE VISZ ÚTJA – KEZDJE A SKÁLÁNÁL!

A FOGYASZTÁSI
SZÖVETKEZETEK

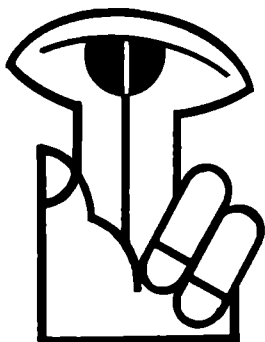

SKÁLA-COOP
ÁRUHÁZAI ÉS

SZAKÜZLETEI

SZERTE AZ ORSZÁGBAN KÜLÖNLEGES
VÁLASZTÉKKAL, AZ ÉLELMISZER, RUHÁZATI
ÉS VEGYESIPARCIKKEK EGYEDI
ÁRUSKÁLÁJÁVAL VÁRJÁK KEDVES
VÁSÁRLÓIKAT

CAMERATEXT

Gazdasági Munkaközösség
7633 PÉCS

Dr. Münnich F. u. 16/b
Tel: (72) 19-601

AJÁNLATA:

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

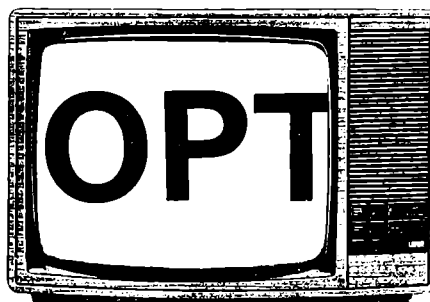
GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

GRANDOPTIK

**Nagyító készülék
gyengénlátóknak,
látásmaradvány-
nyal rendelkezők-
nek és munkálta-
tóikkal.**

**4-15 MÁS OPTIKÁKKAL ENNEK IS TÖBBSZÖRÖS
NAGYÍTÁSÁVAL MŰKÖDŐ ZÁRT TV LÁNC**

**AMELY SEGÍTI: -az írást, olvasást,
javítási és gépelési munkákat**

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**
FŐSZERKESZTŐ: DR. JÁKSÓ LÁSZLÓ
FELELŐS KIADÓ: ERHARTNÉ DR. MOLNÁR KATALIN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

90 0075 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató
ISSN 0209—6765

